

Univerzita Palackého v Olomouci

Přírodovědecká fakulta

Katedra experimentální fyziky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Motivace studentů PřF UP ke studiu učitelství fyziky

Autor:	Michaela Hrubá
Studijní program:	B1701 Fyzika
Studijní obor:	Fyzika – Matematika
Forma studia:	Prezenční
Vedoucí práce:	Mgr. Lukáš Richterek, Ph.D.
Termín odevzdání práce:	Květen 2019

Prohlašuji, že jsem předloženou bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením Mgr. Lukáše Richterka, Ph.D. a že jsem použila zdroje, které cituji a uvádím v seznamu použité literatury.

V Olomouci dne _____

Michaela Hrubá

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Lukáši Richterkovi, Ph.D. za cenné rady, podněty a připomínky.

Dále děkuji všem respondentům za spolupráci, ochotu a čas věnovaný jak vyplnění dotazníku, tak zodpovězení otázek v rozhovoru.

Bibliografická identifikace:

Jméno a příjmení autora	Michaela Hrubá
Název práce	Motivace studentů PřF UP ke studiu učitelství fyziky
Typ práce	Bakalářská
Pracoviště	Katedra experimentální fyziky
Vedoucí práce	Mgr. Lukáš Richterek, Ph.D.
Rok obhajoby práce	2019
Abstrakt	Tématem bakalářské práce je motivace studentů Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci ke studiu učitelství fyziky. Cílem této práce bylo zmapovat pomocí dotazníků a strukturovaných rozhovorů motivaci studentů učitelství fyziky ve všech ročnících studia pro výběr zvoleného studijního programu a jejich předchozí zkušenosti ze střední školy.
Klíčová slova	Motivace, učitelská profese, motivace ke studiu na profesi učitele, motivace ke studiu učitelství fyziky
Počet stran	51
Počet příloh	1
Jazyk	Český

Bibliographical identification:

Autor's first name and surname	Michaela Hrubá
Title	Motivation of the students of the Faculty of Science PUO to study programs for prospective physics teachers
Type of thesis	Bachelor
Department	Department of Experimental Physics
Supervisor	Mgr. Lukáš Richterek, Ph.D.
The year of presentation	2019
Abstract	This bachelor thesis explores the motivation of the students of the Faculty of Science PUO to study programs for prospective physics teachers. The aim of this thesis is to map the motivation of the faculty physics teachers' program students in all years of study for the chosen programme and their previous experience from secondary schools through questionnaires and structured interviews.
Keywords	Motivation, teacher profession, motivation for studying on teacher profession, motivation for studying on physics teacher
Number of pages	51
Numbers of appendices	1
Language	Czech

Obsah

Úvod.....	8
1 Metodika práce	9
1.1 Teoretická východiska	9
1.2 Cíle výzkumu	11
1.3 Charakteristika zkoumaného souboru	11
1.4 Použité výzkumné metody	11
1.4.1 Dotazník.....	12
1.4.2 Rozhovor.....	12
2 Interpretace výsledků dotazníkového šetření.....	13
2.1 Rozbor jednotlivých položek	13
2.1.1 Položka 1: Z jakého důvodu jste si vybral/a studium na vysoké škole?.....	13
2.1.2 Položka 2: Proč jste si vybral/a právě Přírodovědeckou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci?	15
2.1.3 Položka 3: Je Vaše současné studium na PřF UP v Olomouci Vaše první studium na VŠ?	17
2.1.4 Položka 4: Jste spokojený/á s výběrem studijního oboru?	18
2.1.5 Položka 5: Co Vás ovlivnilo při výběru studia učitelství fyziky?	19
2.1.6 Položka 6: Kdy jste se rozhodl/a, že byste chtěl/a být učitelem/kou?	21
2.1.7 Položka 7: Jakou střední školu jste vystudoval/a?	22
2.1.8 Položka 8: Jaký byl Váš vztah s učitelem/kou fyziky na SŠ?	23
2.1.9 Položka 9: Chcete se po VŠ věnovat učitelství?	25
2.1.10 Položka 10: Co shledáváte jako mínus na výběru profese učitele?	26
2.1.11 Položka 11: Jaký je Váš druhý obor? (Fyzika-?).....	28
2.1.12 Položka 12: Pohlížíte na fyziku jako na Váš hlavní obor?	29
2.1.13 Položka 13: Pohlaví respondentů.....	30
2.1.14 Položka 14 a 15: Typ a ročník studia.....	31
2.1.15 Položka 16: Uveďte kraj, ze kterého pocházíte	32

2.2	Shrnutí výsledků dotazníkového šetření	34
3	Interpretace výsledků rozhovorů	36
3.1	Struktura rozhovoru	36
3.2	Rozbor jednotlivých odpovědí respondentů.....	36
3.2.1	Respondent 1: muž, 1. ročník bakalářského studia.....	36
3.2.2	Respondent 2: žena, 2. ročník bakalářského studia	37
3.2.3	Respondent 3: muž, 3. ročník bakalářského studia.....	38
3.2.4	Respondent 4: muž, 3. ročník bakalářského studia.....	39
3.2.5	Respondent 5: žena, 1. ročník navazujícího magisterského studia.....	41
3.2.6	Respondent 6: žena, 2. ročník navazujícího magisterského studia.....	42
3.3	Shrnutí výsledků rozhovorů	43
	Závěr	44
	Seznam použité literatury	47
	Seznam tabulek.....	48
	Seznam grafů a obrázků.....	49
	Příloha 1 Dotazník	50

Úvod

Cílem této bakalářské práce bylo zmapovat motivaci studentů Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého (PřF UP) ke studiu učitelství fyziky. K výběru tohoto tématu mne vedlo hned několik faktorů. Jedním z nich je jistě fakt, že sama učitelství fyziky studuji. Před zahájením i během studia jsem se setkala s řadou otázek právě na výběr profese učitele. Nejčastěji kladenou otázkou bylo, zda opravdu chci učit. Odtud již vedla cesta k hlubšímu zamyšlení nad představami o budoucí profesi, nad názory spolužáků a ostatních studentů.

Struktura práce je následující. V první kapitole je shrnuta metodika práce včetně teoretického východiska, kterým jsou výzkumy provedené v předchozích letech. Za nám nejbližší výzkum považuji disertační práci Ludvíkové (2016), která se zabývala motivací studentů UP v Olomouci ke studiu na profesi učitele. Dále jsou v rámci této kapitoly uvedeny cíle výzkumu, charakteristika zkoumaného souboru a použité výzkumné metody, kterými jsou dotazník a rozhovor. Druhou kapitolou je samotná interpretace výsledků dotazníkového šetření, jedná se o podrobný rozbor jednotlivých otázek včetně tabulek a grafů, následuje přehledné shrnutí výsledků dotazníkového šetření. Ve třetí kapitole je představena interpretace výsledků rozhovorů včetně struktury rozhovoru, kterou tvořilo osm otázek. Výsledné shrnutí těchto rozhovorů je také uvedeno v rámci této kapitoly.

V závěru práce je uvedeno shrnutí celého výzkumu, jedná se o zhodnocení dosažení cílů a porovnání získaných výsledků s výzkumy provedenými v předešlých letech.

Chtěli bychom poděkovat respondentům za spolupráci, ochotu a čas věnovaný jak vyplnění dotazníku, tak zodpovězení otázek v rozhovoru. Věříme, že většina problémů a témat diskutovaných v práci je zajímavá a aktuální nejen pro studenty učitelství fyziky, ale i pro učitele v praxi a také pro pracoviště vysokých škol (VŠ), která budoucí učitele fyziky připravují.

1 Metodika práce

1.1 Teoretická východiska

Motivaci jako „*souhrn vnitřních i vnějších faktorů, které: 1. vzbuzují, aktivují, dodávají energii lidskému jednání a prožívání; 2. zaměřují toto jednání a prožívání určitým směrem; 3. řídí jeho průběh, způsob dosahování výsledků; 4. ovlivňují též způsob reagování jedince na jeho jednání a prožívání, jeho vztahy k ostatním lidem a ke světu*“ definuje pedagogický slovník (Průcha a kol., 2003).

Učitelskou profesí podle pedagogického slovníku rozumíme „*sociální pracovní roli spojenou s výkonem souboru činností, jejichž smyslem je působit na chování, přesvědčení a cítění žáků a předávat jim znalosti, dovednosti a návyky vytvořené kulturou předchozích generací*“ (Průcha a kol., 2003).

Motivací ke studiu učitelské profese se zabýval Havlík (1995), který uvádí první dílčí výsledky, které se týkají uchazečů o studium vybraných oborů pedagogických fakult v Praze, v Ústní n. L. a v Liberci. Zabýval se zejména otázkami dotazníku, které měly za úkol objasnit vztah respondentů k učitelkému povolání. V roce 1994 se k přijímacímu řízení dostavilo pouze 58 % přihlášených, což potvrdilo hypotézu, že pro významné procento uchazečů je pedagogická fakulta pouze pojistkou při nepřijetí na fakultu jinou. K povolání učitele se hlásilo 69 % respondentů, 15 % se od ní spíše distancovalo.

Na Northwestern Oklahoma State University provedla Sandra Gates průzkum u 100 studentů oboru učitelství a zjistila, že 98 % respondentů si myslelo, že učitelství jim umožní uplatnit jejich kreativní schopnosti a 92 % respondentů si vybralo učitelství, protože mají rádi děti. Pouze 5 % respondentů uvádí důležitost volného času (Míková, 2007).

Dle výzkumu motivace studentů ke studiu přírodovědných oborů na PřF UP z roku 2008 mezi nejvýznamnější faktory ovlivňující studium na vysoké škole patří získání vysokoškolského titulu, který uvedlo více než 65 % respondentů, příležitost rozvíjet svou vzdělanost, znalosti a schopnosti, kterou volilo 62,5 % respondentů, a možnost prohloubit své znalosti v oboru, kterou zvolilo 58,5 % respondentů. Nejméně respondentů bylo ovlivněno touhou pokračovat v rodinné tradici či snahou naplnit přání rodičů (Smolová a kol., 2008).

V rámci publikace „*Lze učit fyziku zajímavěji a lépe?: příručka pro učitele*“ jsou uvedeny mimo jiné rozhovory s učiteli fyziky na základních a středních školách a zároveň dotazníky vyplněné jejich žáky. Tyto učitele nejčastěji k jejich povolání přivedla potřeba

kontaktu s mladými a touha něco jim předávat. Metody nejvíce motivující žáky jsou dle učitelů zejména pokusy, tedy převážně možnost zkusit si něco vlastníma rukama a získat vlastní zkušenost. Velmi důležité je i propojení fyziky s praxí a každodenním životem. Žáci měli možnost uvést, čeho si na svém učiteli nejvíce cení. Z odpovědí vyplývá, že na většině škol žáci vysoce oceňují dobrý vztah učitele k žákům. Na základních školách (ZŠ) si žáci nejvíce cení, umí-li učitel srozumitelně vysvětlit učivo, naopak na středních školách (SŠ) si nejvíce cení zápalu pro fyziku a jeho všeobecného přehledu (Dvořák a kol., 2008).

V roce 2009 agentura Factum vypracovala pro Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) ČR analýzu předpokladů a vzdělávacích potřeb pedagogických pracovníků pro zkvalitňování jejich pedagogické práce (MŠMT, 2009). Výzkum, jehož cílem bylo zmapovat, z jakého důvodu si lidé volí profesi učitele, měl dvě části.

Výzkumnou skupinou v první části byli studenti pedagogických i nepedagogických fakult. Jako hlavní motivaci pro volbu studia na pedagogické fakultě uvádí 51 % respondentů zájem o obor studia a 47 % respondentů uvádí záměr stát se učitelem/učitelkou. Věnovat učitelskému povolání se chce 45 % studentů pedagogických fakult. Nízké platové ohodnocení jako zápor učitelské profese uvádí 74 % studentů pedagogických fakult a 80 % studentů nepedagogických fakult. Dalším často uváděným záporům učitelské profese byla psychická náročnost povolání, kterou uvádí 52 % studentů pedagogických fakult a 57 % studentů fakult nepedagogických.

V druhé části výzkumu byli výzkumnou skupinou učitelé prvního a druhého stupně základních škol a také středních škol, kdy z výsledků bylo patrné, že pro profesi učitele se lidé rozhodují relativně brzy. Nejčastěji uváděným motivem pro studium učitelství na pedagogické fakultě je touha stát se učitelem či učitelkou, který uvedlo 66 % respondentů. Nejdůležitějšími motivy pro výběr povolání učitele jsou zájem o práci s dětmi (38 %), potřeba svobody a tvořivosti (23 %) a mladé prostředí – možnost zůstat duševně mladý (18 %). Mezi nejčastěji uváděné záporné záporné učitelské profese patří psychická náročnost povolání a stres, který uvádí až 63 % dotazovaných a nízké platové ohodnocení, které uvádí 58 % respondentů (MŠMT, 2009).

V roce 2016 v rámci své disertační práce provedla Ludvíková (2016) výzkum týkající se motivace studentů učitelských programů UP v Olomouci ke studiu na profesi učitele. Nejčastějším motivačním faktorem je u 53,2 % respondentů práce s lidmi, pro 49,3 % respondentů je motivačním faktorem možnost seberealizace. Motivační faktor režimu prázdnin a dostatku dovolené v létě uvádí 32,5 % respondentů a pravidelné pracovní

doby 26,8 % respondentů. Na základě přání rodičů volilo studium na profesi učitele pouze 2,9 % respondentů. Ke studiu učitelství přivedl osobní zájem o obor 51 % studentů pedagogické fakulty a 53 % studentů přírodovědecké fakulty. Po absolvování studia uvažuje 63,5 % studentů pedagogické fakulty o profesi učitele, v případě přírodovědecké fakulty se jedná o 60 % studentů.

1.2 Cíle výzkumu

Hlavním cílem výzkumu bylo zmapovat pomocí dotazníků a strukturovaných rozhovorů motivaci studentů Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci ke studiu učitelství fyziky. Zvolené dílčí cíle jsou v rámci výše uvedených výzkumů stanoveny takto:

- 1) zjistit, co nejvíce ovlivňuje respondenty při výběru učitelské profese, konkrétně učitelství fyziky;
- 2) zjistit, zda respondenty ovlivňuje při výběru učitelské profese rodinná tradice či naplnění přání rodičů;
- 3) zjistit, kdy se respondenti nejčastěji rozhodují pro studium učitelství fyziky;
- 4) zjistit, kolik z dotazovaných má zájem v budoucnu vykonávat profesi učitele;
- 5) zjistit, jaké jsou nejčastěji shledávané záporné aspekty na profesi učitele;
- 6) zjistit, jaké mají respondenti zkušenosti s učiteli fyziky ze střední školy.

1.3 Charakteristika zkoumaného souboru

Zkoumaný soubor zahrnuje studenty Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Jedná se o studenty učitelství fyziky studující ve všech ročnících bakalářského, navazujícího magisterského a doktorského studia.

Z celkového počtu 43 studentů bakalářského studia učitelství fyziky s libovolnou kombinací na dotazník odpovídalo 34 studentů, z celkového počtu 15 studentů navazujícího magisterského studia učitelství fyziky se dotazníků zúčastnilo 7 studentů. V rámci doktorského studia studují učitelství fyziky 2 studenti, z nichž se zúčastnila dotazníkového šetření 1 žena.

Rozhovorů se zúčastnilo 6 respondentů, jednalo se o 4 studenty bakalářského a 2 studenty navazujícího magisterského studia, 3 muže a 3 ženy.

1.4 Použité výzkumné metody

Výzkumnou metodou chápeme systematický postup získávání a zpracování dat za účelem objasnit sledovanou problematiku. Je to soustava kroků opírajících se o stanovený

pojmový systém a pravidla (Skutil, 2011). V našem případě bylo nejdříve využito dotazníkového šetření v podobě nestandardizovaného dotazníku (Příloha 1), poté polostrukturovaných rozhovorů (Část 3.1).

1.4.1 Dotazník

Dotazník je nejčastěji využívanou výzkumnou technikou. „*Podstatou dotazníku je zjištění dat o respondentovi, ale i jeho názorů a postojů k problémům, které dotazujícího zajímají*“ (Skutil, 2011). „*Dotazník je soubor otázek, na které respondenti odpovídají*“ (Kumar, 2011). Tyto otázky se dělí podle míry otevřenosti na 3 základní typy: uzavřené, polouzavřené a otevřené.

Uzavřené otázky nabízejí respondentovi varianty odpovědí, ze kterých si musí vybrat. Výhodou těchto otázek je relativně snadné vyhodnocení. **Polouzavřené otázky** nabízejí výběr z několika variant, ale také možnost doplnění své vlastní odpovědi. **Otevřené otázky** umožňují respondentovi plně vyjádřit svůj názor a postoj ke kladené otázce (Skutil, 2011).

Pro účely této práce byl zvolen dotazník s polouzavřenými otázkami umožňující porovnání a základní statistické zpracování odpovědí a zároveň nabízející příležitost k jejich doplnění.

1.4.2 Rozhovor

Rozhovorem lze chápat proces, při kterém dochází k interakci mezi tazatelem a dotazovaným za specifickým účelem – zjistit informace o názorech, postojích a záměrech. Rozhovor se dělí na 3 základní typy: strukturovaný, polostrukturovaný a nestrukturovaný.

Strukturovaný rozhovor je proces, při kterém se striktně musí držet předem připravených otázek – včetně formulace a pořadí. **Polostrukturovaný rozhovor** je kompromisem mezi rozhovorem strukturovaným a nestrukturovaným. Umožňuje situačně se doptávat na doplňující otázky. Při **nestrukturovaném rozhovoru** lze otázky formulovat během dotazování, důraz je kladen na spontánnost rozhovoru (Skutil, 2011).

V této práci bylo použito polostrukturovaného rozhovoru, který umožnil srovnání odpovědí jednotlivých respondentů, ale také poskytl možnost věnovat se zajímavým tématům vyplývajících z reakcí respondentů při rozhovoru.

2 Interpretace výsledků dotazníkového šetření

2.1 Rozbor jednotlivých položek

2.1.1 Položka 1: Z jakého důvodu jste si vybral/a studium na vysoké škole?

První položka dotazníkového šetření měla za úkol zjistit, z jakého důvodu si respondenti vybrali studium na vysoké škole. Položka nabízela 7 odpovědí, přičemž jich bylo možné vybrat více. Otázka umožňovala také volnou odpověď (Tabulka 1, Graf 1).

Muži

Nejčastěji volenou odpovědí u mužů byla možnost „Získání dobrého postavení ve společnosti – získání VŠ titulu“, kterou volilo 13 mužů (65,00 %). Možnost „Prodloužení studentského života – udržení statusu studenta“ zvolili 4 muži (20,00 %), „Možnost vydělat si v budoucnu více peněz“ volili 3 muži (15,00 %), 2 muži (10,00 %) si zatím nechtěli hledat zaměstnání. Pouze 1 muž (5,00 %) si vybral studium na vysoké škole z důvodu, že na VŠ šla většina jeho kamarádů.

Volnou odpověď využilo 6 mužů (30,00 %), z toho 3 muži odpověděli, že si vybrali studium na VŠ z důvodu, že je nutné mít vysokoškolské vzdělání pro vykonávání vybraného povolání, 1 muž uvádí, že po gymnáziu je potřeba něco vystudovat. Další muž uvádí, že jej celkově baví studium, proto v něm pokračoval i na vysoké škole. Pouze 1 muž uvádí, že si studium na vysoké škole vybral z důvodu dosažení životního cíle.

Ženy

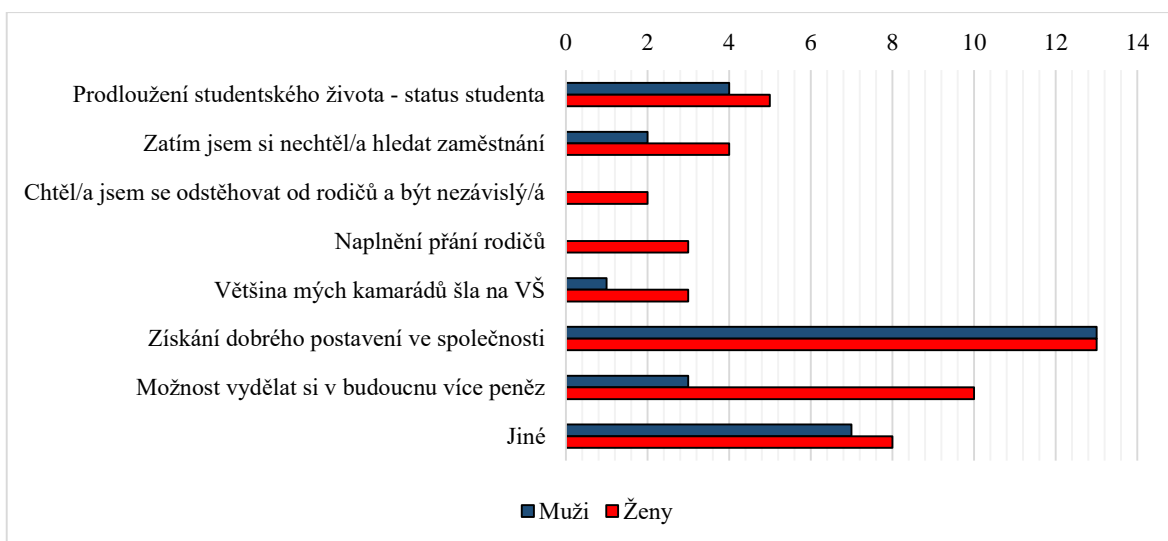
U žen obdobně jako u mužů byla nejčastěji volená odpověď „Získání dobrého postavení ve společnosti – získání VŠ titulu“, volilo ji 13 žen (44,83 %), 10 žen (34,48 %) volilo „Možnost vydělat si v budoucnu více peněz“. Variantu „Prodloužení studentského života – udržení statusu studenta“ si vybralo 5 žen (17,24 %), 4 ženy (13,79 %) si zatím nechtěly hledat zaměstnání, pro 3 ženy (10,34 %) bylo důvodem výběru studia na vysoké škole naplnění přání rodičů a pro další 3 ženy (10,34 %) bylo důvodem, že většina jejich kamarádů šla na VŠ.

Volnou položku využilo 8 žen (27,59 %), kde 3 ženy uvedly, že si studium na vysoké škole zvolily z důvodu, že bez tohoto vzdělání nelze vykonávat jimi vybranou profesi – učitelství. Jedna žena uvedla, že po absolvování gymnázia, tedy jen s maturitou, je těžké najít uplatnění, další žena uvedla, že ji nikdy nenapadlo, že by neměla studovat vysokou školu. Mezi další důvody patří možnost naučit se něco nového, perspektiva najít směr, který daného

jedince zajímá. Jedna žena uvádí, že šla studovat vysokou školu kvůli přijímačkám na medicínu, chtěla se více vzdělávat, aby je příští rok zvládla.

	Muži		Ženy		Dohromady	
	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %
Prodloužení studentského života – udržení statusu studenta	4	20,00 %	5	17,24 %	9	18,37 %
Zatím jsem si nechtěl/a hledat zaměstnání	2	10,00 %	4	13,79 %	6	12,24 %
Chtěl/a jsem se odstěhovat od rodičů a být nezávislý/á	0	0,00 %	2	6,90 %	2	4,08 %
Naplnění přání rodičů	0	0,00 %	3	10,34 %	3	6,12 %
Většina mých kamarádů šla na VŠ	1	5,00 %	3	10,34 %	4	8,16 %
Získání dobrého postavení ve společnosti – získání VŠ titulu	13	65,00 %	13	44,83 %	26	53,06 %
Možnost vydělat si v budoucnu více peněz	3	15,00 %	10	34,48 %	13	26,53 %
Jiné	6	30,00 %	8	27,59 %	14	28,57 %
Celkem	20	100,00 %	29	100,00 %	49	100,00 %

Tabulka 1: *Důvod pro výběr studia na VŠ*

Graf 1: *Důvod pro výběr studia na VŠ*

2.1.2 Položka 2: Proč jste si vybral/a právě Přírodovědeckou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci?

Úkolem této položky dotazníkového šetření bylo zjistit, z jakého důvodu si respondenti vybrali pro své studium Přírodovědeckou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci. Respondentům byl umožněn výběr ze 4 možností, přičemž bylo dovoleno těchto možností vybrat více. Uchazeči měli také možnost dopsat svůj důvod ve volné položce (Tabulka 2, Graf 2).

Muži

U mužů byla nejčastěji odpovědí možnost „Bydlím poblíž Olomouce (dobrá dostupnost)“, kterou volilo 11 mužů (55,00 %). Další odpovědi, „Oslovila mě prezentace fakulty (např. Gaudeamus, den otevřených dveří)“ a „Doporučení známých,“ muži volili ve stejném počtu a to 4 muži (20,00 %).

Možnost dopsat svůj důvod využili 4 muži (20,00 %), kteří uvádí, že důvodem výběru studia na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého byla atraktivita školy a města, ale také to, že PřF UP považovali za nejnáročnější z jejich výběru vysokých škol.

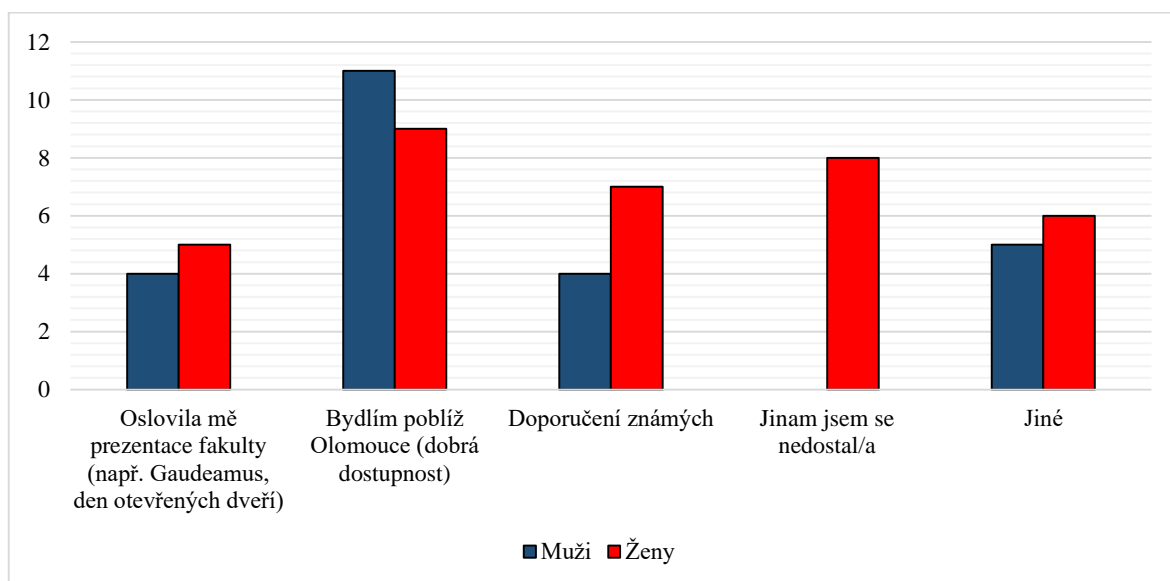
Ženy

U žen nejčastěji volenou odpovědí byla také možnost „Bydlím poblíž Olomouce (dobrá dostupnost)“, kterou volilo 9 žen (31,03 %). Druhou nejčastější odpověď „Jinam jsem se nedostala“ zvolilo 8 žen (27,59 %). Variantu „Doporučení známých“ volilo 7 žen (24,14 %) a variantu „Oslovila mě prezentace fakulty (např. Gaudeamus, den otevřených dveří)“ vybralo 5 žen (17,24 %).

Volnou odpověď v tomto případě využilo 6 žen (20,69 %). Přírodovědeckou fakultu Univerzity Palackého si tyto ženy vybraly, protože se jim líbila Olomouc a nabízené obory. Dalším důvodem také bylo, že mnoho jejich kamarádů šlo studovat právě do Olomouce. Jedna z žen uvádí, že se nedostala na medicínu a ze dvou záchranných škol si vybrala právě Univerzitu Palackého.

	Muži		Ženy		Dohromady	
	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %
Oslovila mě prezentace fakulty (např. Gaudeamus, den otevřených dveří)	4	20,00 %	5	17,24 %	9	18,37 %
Bydlím poblíž Olomouce (dobrá dostupnost)	11	55,00 %	9	31,03 %	20	40,82 %
Doporučení známých	4	20,00 %	7	24,14 %	11	22,45 %
Jinam jsem se nedostal/a	0	0,00 %	8	27,59 %	8	16,33 %
Jiné	4	20,00 %	6	20,69 %	10	20,41 %
Celkem	20	100,00 %	29	100,00 %	49	100,00 %

Tabulka 2: Důvod pro výběr studia na PřF UP

Graf 2: Důvod pro výběr studia na PřF UP

2.1.3 Položka 3: Je Vaše současné studium na PřF UP v Olomouci Vaše první studium na VŠ?

Položka 3 dotazníkového šetření zjišťovala, zda je současné studium respondentů jejich prvním studiem na vysoké škole (Tabulka 3, Graf 3).

Muži

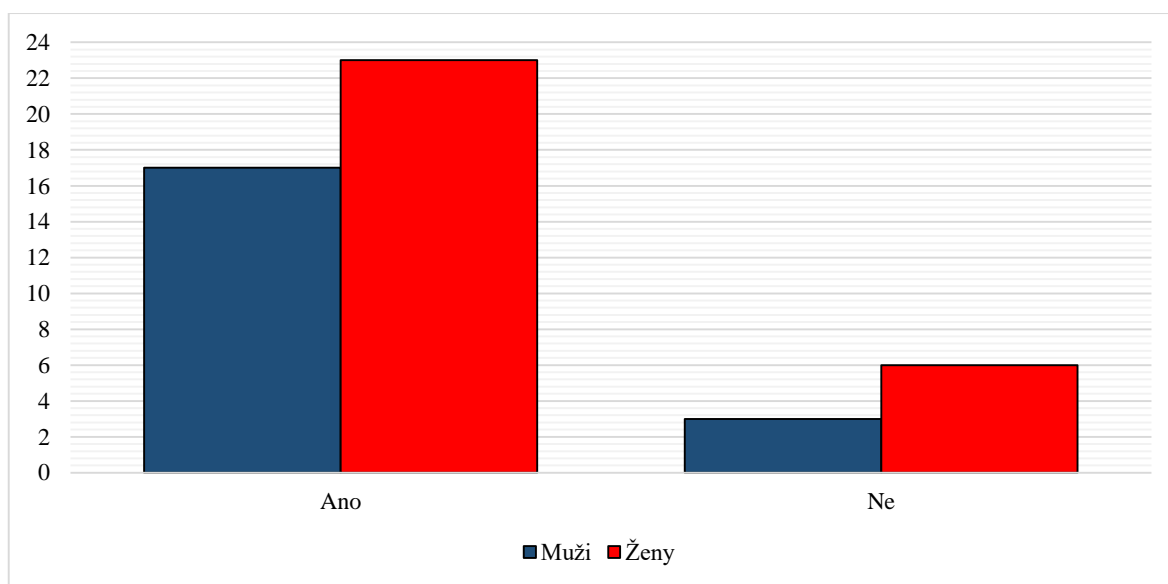
Z celkového počtu 20 mužů (100,00 %) je pro 17 mužů (85,00 %) současné studium prvním studiem vysoké školy, pro 3 muže (15,00 %) se o první studium na vysoké škole nejedná.

Ženy

Pro 23 žen (79,31 %), z celkového počtu 29 žen (100,00 %), je současné studium prvním studiem na vysoké škole, 6 žen (20,69 %) již dříve studovalo jinou vysokou školu.

	Muži		Ženy		Dohromady	
	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %
Ano	17	85,00 %	23	79,31 %	40	81,63 %
Ne	3	15,00 %	6	20,69 %	9	18,37 %
Celkem	20	100,00 %	29	100,00 %	49	100,00 %

Tabulka 3: Předchozí studium na VŠ

Graf 3: Předchozí studium na VŠ

2.1.4 Položka 4: Jste spokojený/á s výběrem studijního oboru?

Tato položka dotazníkového šetření měla odhalit, zda jsou respondenti spokojeni s výběrem studijního oboru – učitelství fyziky. Jedná se o uzavřenou otázku, kde respondenti mohli vybírat ze 4 odpovědí (Tabulka 4, Graf 4).

Muži

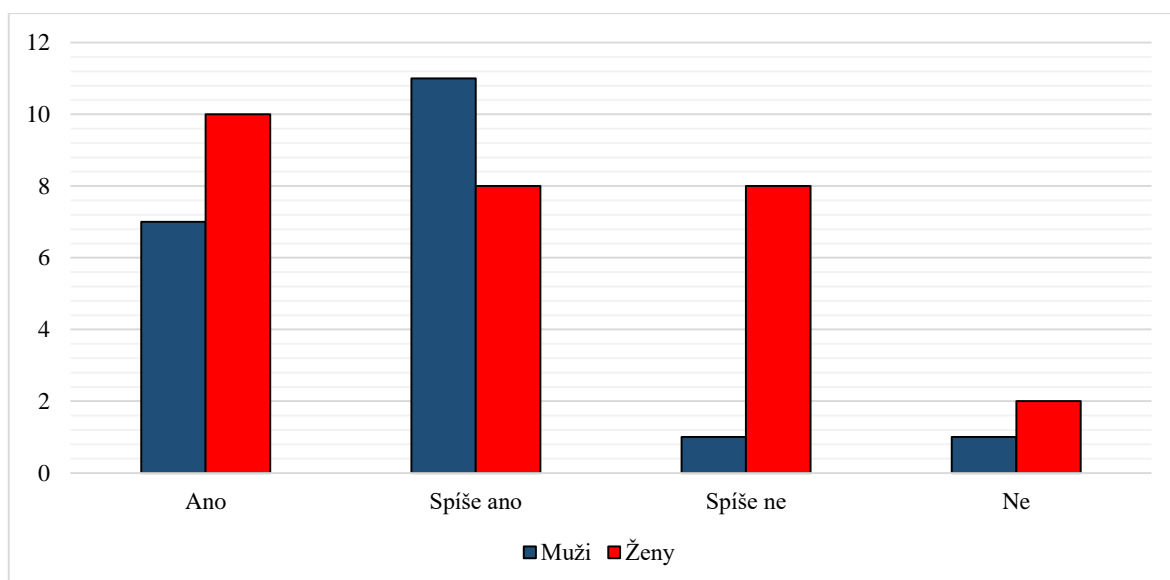
Z celkového počtu 20 mužů (100,00 %) je 7 mužů (35,00 %) spokojeno s výběrem studijního oboru, 11 mužů (55,00 %) uvádí, že je s výběrem oboru spíše spokojeno. Pouze 1 muž (5,00 %) uvádí, že spíše není spokojen s výběrem oboru a také pouze 1 muž (5,00 %) uvádí, že s výběrem studijního oboru spokojen není.

Ženy

Z 29 respondentů ženského pohlaví (100,00 %) odpovědělo za otázku pouze 28 žen (96,55 %). Spokojeno s výběrem studijního oboru je 10 žen (34,48 %), 8 žen (27,59 %) uvádí, že je s výběrem oboru spíše spokojeno, stejný počet žen, tedy 8 (27,59 %), odpovědělo, že s výběrem studijního oboru spokojeny spíše nejsou. Nespokojeny s výběrem oboru jsou 2 ženy (6,90 %).

	Muži		Ženy		Dohromady	
	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %
Ano	7	35,00 %	10	34,48 %	17	34,69 %
Spíše ano	11	55,00 %	8	27,59 %	19	38,78 %
Spíše ne	1	5,00 %	8	27,59 %	9	18,37 %
Ne	1	5,00 %	2	6,90 %	3	6,12 %
Neodpověděl	0	0,00 %	1	3,45 %	1	2,04 %
Celkem	20	100,00 %	29	100,00 %	49	100,00 %

Tabulka 4: Spokojenost s výběrem studijního oboru

Graf 4: Spokojenost s výběrem studijního oboru

2.1.5 Položka 5: Co Vás ovlivnilo při výběru studia učitelství fyziky?

Úkolem této položky bylo zjistit, co jednotlivé respondenty nejvíce ovlivnilo při výběru studia učitelství fyziky. Bylo možné vybrat více odpovědí ze 6 nabízených nebo svou odpověď doplnit ve volné položce (Tabulka 5, Graf 5).

Muži

Muži nejčastěji uváděli odpověď „Touha stát se učitelem“, volilo ji 10 mužů (50,00 %). Druhou nejčastěji vybranou odpovědí byla varianta „Prohloubení znalosti v oboru (věda a výzkum v oblasti fyziky)“, kterou volilo 9 mužů (45,00 %). Další položku „Zájem o práci s dětmi (mladými)“ volilo 6 mužů (30,00 %), variantu „Nemohl/a jsem vymyslet nic jiného“ vybralo 5 mužů (25,00 %), 2 muži (10,00 %) volili odpověď „Dostatek volného času (prázdniny)“. Pouze 1 muž (5,00 %) odpověděl, že jeho ovlivnilo při výběru studia učitelství „Pokračování v rodinné tradici“.

Ženy

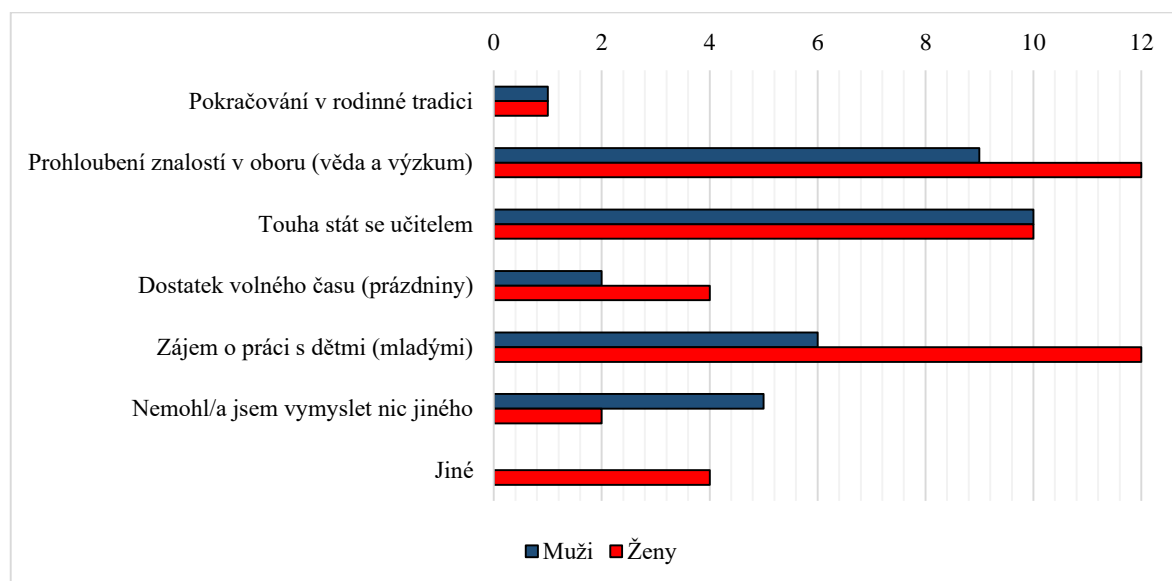
Ženy nejčastěji vybíraly odpovědi „Prohloubení znalosti v oboru (věda a výzkum v oblasti fyziky)“ a „Zájem o práci s dětmi (mladými)“ a to v počtu 12 žen (41,38 %). O něco méně, tedy 10 žen (34,48 %) vypovědělo, že jejich výběr studia učitelství fyziky nejvíce ovlivnila touha stát se učitelem. Variantu „Dostatek volného času (prázdniny)“ volily 4 ženy (13,79 %), 2 ženy (6,90 %) odpověděly, že nemohly vymyslet nic jiného.

Volnou odpověď využily 4 ženy (13,79 %), které uváděly, že při výběru učitelské profese je také ovlivnila třídní učitelka, která byla fyzikářka. Jedna žena uvedla, že zprvu to byla

záchrana, protože ji jinam nepřijali, ale díky spolužákům a dalším okolnostem na oboru zůstala, další žena uvedla, že chtěla zůstat u předmětů přijímacích zkoušek na medicínu, ale nechtěla „laboratorní obor“, jelikož by ráda pracovala s lidmi.

	Muži		Ženy		Dohromady	
	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %
Pokračování v rodinné tradici	1	5,00 %	1	3,45 %	2	4,08 %
Prohloubení znalosti v oboru (věda a výzkum v oblasti fyziky)	9	45,00 %	12	41,38 %	21	42,86 %
Touha stát se učitelem	10	50,00 %	10	34,48 %	20	40,82 %
Dostatek volného času (prázdniny)	2	10,00 %	4	13,79 %	6	12,24 %
Zájem o práci s dětmi (mladými)	6	30,00 %	12	41,38 %	18	36,73 %
Nemohl/a jsem vymyslet nic jiného	5	25,00 %	2	6,90 %	7	14,29 %
Jiné	0	0,00 %	4	13,79 %	4	8,16 %
Celkem	20	100,00 %	29	100,00 %	49	100,00 %

Tabulka 5: Motivy ovlivňující výběr studia učitelství fyziky

Graf 5: Motivy ovlivňující výběr studia učitelství fyziky

2.1.6 Položka 6: Kdy jste se rozhodl/a, že byste chtěl/a být učitelem/kou?

Šestá položka dotazníku měla poukázat na to, kdy se jednotliví respondenti rozhodli, že by chtěli být učiteli. U této položky bylo možné vybírat ze 4 možností nebo svou odpověď uvést ve volné položce (Tabulka 6, Graf 6).

Muži

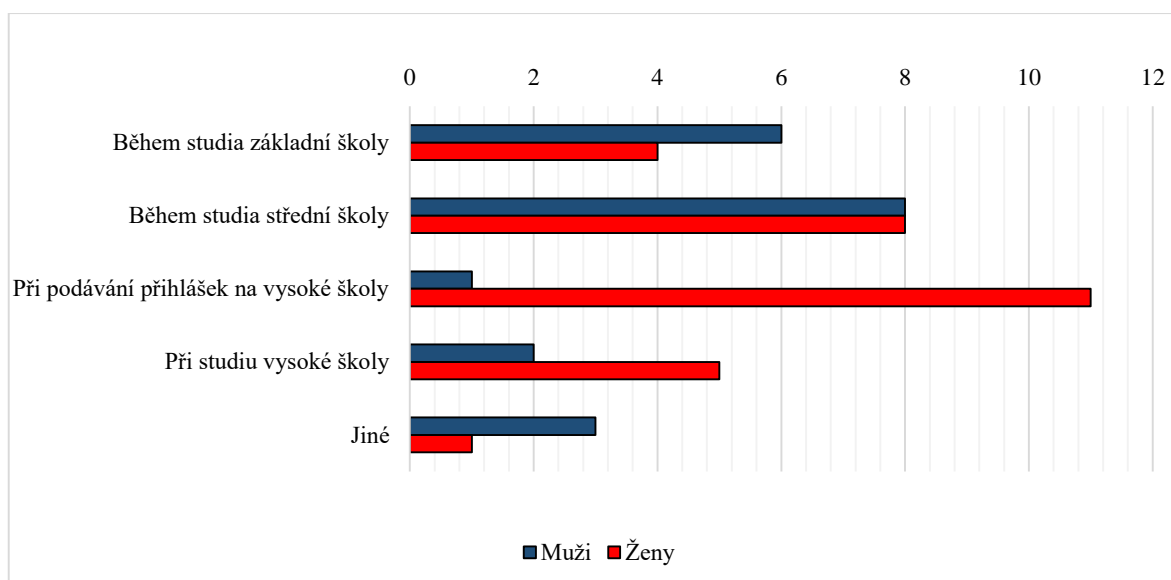
Nejvíce mužů, tedy 8 (40,00 %), se rozhodlo, že by chtěli být učitelem, během studia střední školy. Již během studia základní školy se rozhodlo 6 mužů (30,00 %) pro učitelskou profesi a 3 muži (15,00 %) uvedli svou odpověď ve volné položce. Jeden z těchto mužů uvedl, že se pro studium učitelství rozhodl až během práce, naopak další dva uvádí, že se učitelství věnovat nechtějí.

Ženy

Při podávání přihlášek na vysokou školu se rozhodlo 11 žen (37,93 %), že by se chtěly stát učitelkami. Během studia střední školy se rozhodlo pro učitelskou profesi 8 žen (27,59 %), 5 žen (17,24 %) se pro učitelskou profesi rozhodlo při studiu vysoké školy, 4 ženy (13,79 %) se rozhodly pro učitelskou profesi již během studia základní školy. Pouze 1 žena (3,45 %) vyjádřila svou odpověď ve volné položce, kde uvedla, že nemá v plánu být učitelkou.

	Muži		Ženy		Dohromady	
	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %
Během studia základní školy	6	30,00 %	4	13,79 %	10	20,41 %
Během studia střední školy	8	40,00 %	8	27,59 %	16	32,65 %
Při podávání přihlášek na vysoké školy	1	5,00 %	11	37,93 %	12	24,49 %
Při studiu vysoké školy	2	10,00 %	5	17,24 %	7	14,29 %
Jiné	3	15,00 %	1	3,45 %	4	8,16 %
Celkem	20	100,00 %	29	100,00 %	49	100,00 %

Tabulka 6: Období rozhodování pro profesi učitele

Graf 6: Období rozhodování pro profesi učitele

2.1.7 Položka 7: Jakou střední školu jste vystudoval/a?

Sedmá položka dotazníkového šetření zjišťovala, jakou střední školu respondenti vystudovali.

Z celkového počtu 49 dotazovaných (100,00 %) vystudovalo 47 respondentů (95,92 %) gymnázium a 2 respondenti (4,08 %) jinou střední školu s maturitou (Tabulka 7, Graf 7).

Muži

Z celkového počtu 19 mužů (100,00 %) 18 mužů (94,74 %) vystudovalo gymnázium, pouze 1 muž (5,26 %) vystudoval jinou střední školu.

Ženy

Z celkového počtu 28 žen (100,00 %) vystudovalo gymnázium 27 žen (96,43 %), opět pouze 1 žena (3,57 %) vystudovala jinou střední školu.

	Muži		Ženy		Dohromady	
	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %
Gymnázium	19	95,00 %	28	96,55 %	47	95,92 %
Střední škola s maturitou	1	5,00 %	1	3,45 %	2	4,08 %
Celkem	20	100,00 %	29	100,00 %	49	100,00 %

Tabulka 7: Předchozí vzdělání – SŠ

Graf 7: Předchozí vzdělání – SŠ

2.1.8 Položka 8: Jaký byl Váš vztah s učitelem/kou fyziky na SŠ?

Úkolem osmé položky dotazníkového šetření bylo odhalit, jaký byl vztah respondenta s učitelem/kou fyziky na střední škole. Tato položka je uzavřená a bylo u ní umožněné vybírat z 5 odpovědí (Tabulka 8, Graf 8).

Muži

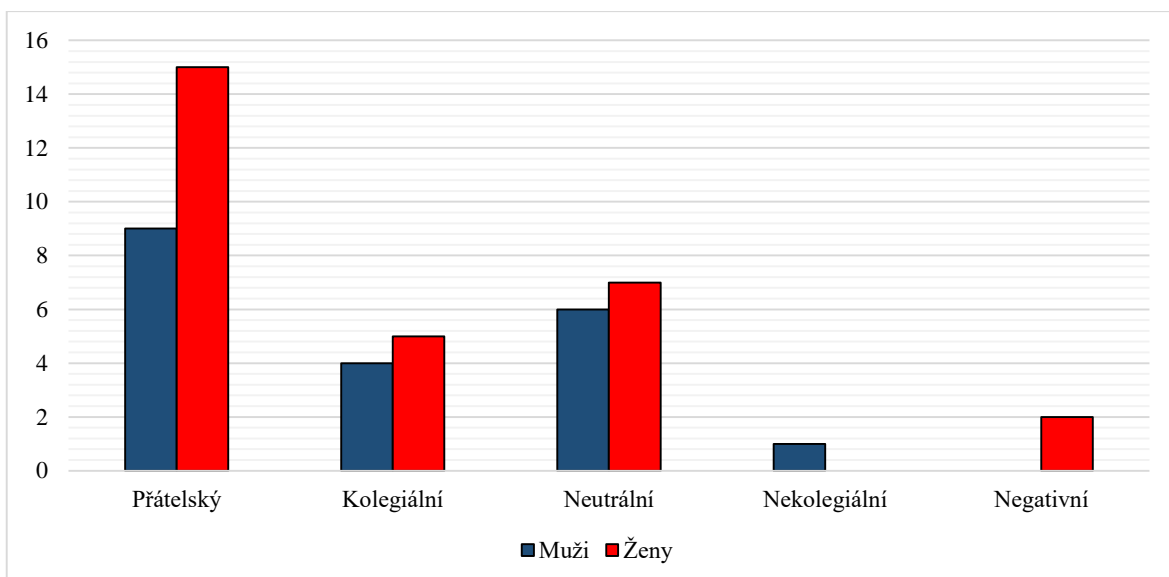
Analýzou dat bylo zjištěno, že 9 mužů (45,00 %) mělo během studia střední školy přátelský vztah s učitelem/kou fyziky, 4 muži (20,00 %) považovali tento vztah za kolegiální, 6 mužů (30,00 %) za neutrální a 1 muž (5,00 %) jeho vztah s učitelem/kou fyziky považoval za nekolegiální.

Ženy

Přátelský vztah s učitelem/kou fyziky na SŠ mělo 15 žen (51,72 %), kolegiální vztah uvádí 5 žen (17,24 %). Svůj vztah s učitelem/kou fyziky považuje za neutrální 7 žen (24,14 %) a za negativní 2 ženy (6,90 %).

	Muži		Ženy		Dohromady	
	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %
Přátelský	9	45,00 %	15	51,72 %	24	48,98 %
Kolegiální	4	20,00 %	5	17,24 %	9	18,37 %
Neutrální	6	30,00 %	7	24,14 %	13	26,53 %
Nekolegiální	1	5,00 %	0	0,00 %	1	2,04 %
Negativní	0	0,00 %	2	6,90 %	2	4,08 %
Celkem	20	100,00 %	29	100,00 %	49	100,00 %

Tabulka 8: Vztah žáka a učitele fyziky na SŠ

Graf 8: Vztah žáka a učitele fyziky na SŠ

2.1.9 Položka 9: Chcete se po VŠ věnovat učitelství?

Tato položka dotazníku měla za úkol zjistit, zda se respondenti chtějí po VŠ věnovat učitelství. Položka je uzavřená, umožňovala tedy výběr ze 4 možností (Tabulka 9, Graf 9).

Muži

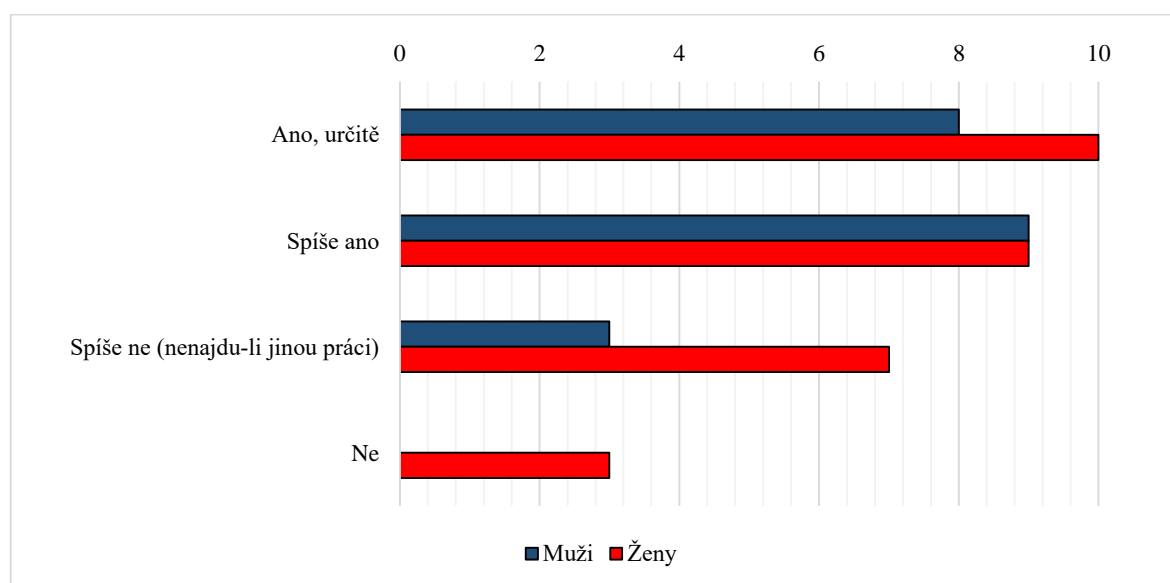
Z celkového počtu 20 mužů (100,00 %) se po studiu VŠ chce určitě věnovat učitelství 8 mužů (40,00 %), 9 mužů (45,00 %) by se spíše chtělo věnovat učitelství, 3 muži (15,00 %) se učitelství spíše věnovat nechtějí.

Ženy

Z 29 žen (100,00 %) se po VŠ chce určitě věnovat učitelství 10 žen (34,48 %), 9 žen (31,03 %) se chce spíše věnovat učitelství, 7 žen (24,14 %) se po VŠ spíše nechce věnovat učitelství a 3 ženy (10,34 %) se nechtějí po VŠ věnovat učitelství.

	Muži		Ženy		Dohromady	
	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %
Ano, určitě	8	40,00 %	10	34,48 %	18	36,73 %
Spíše ano	9	45,00 %	9	31,03 %	18	36,73 %
Spíše ne (nenajdu-li jinou práci)	3	15,00 %	7	24,14 %	10	20,41 %
Ne	0	0,00 %	3	10,34 %	3	6,12 %
Celkem	20	100,00 %	29	100,00 %	49	100,00 %

Tabulka 9: Zájem o věnování se učitelské profesi

Graf 9: Zájem o věnování se učitelské profesi

2.1.10 Položka 10: Co shledáváte jako mínus na výběru profese učitele?

Úkolem desáté položky dotazníkového šetření bylo odhalit nejčastěji shledávané mínusy na profesi učitele. Respondenti vybírali ze 6 odpovědí, přičemž jich bylo možné vybrat více (Tabulka 10, Graf 10).

Muži

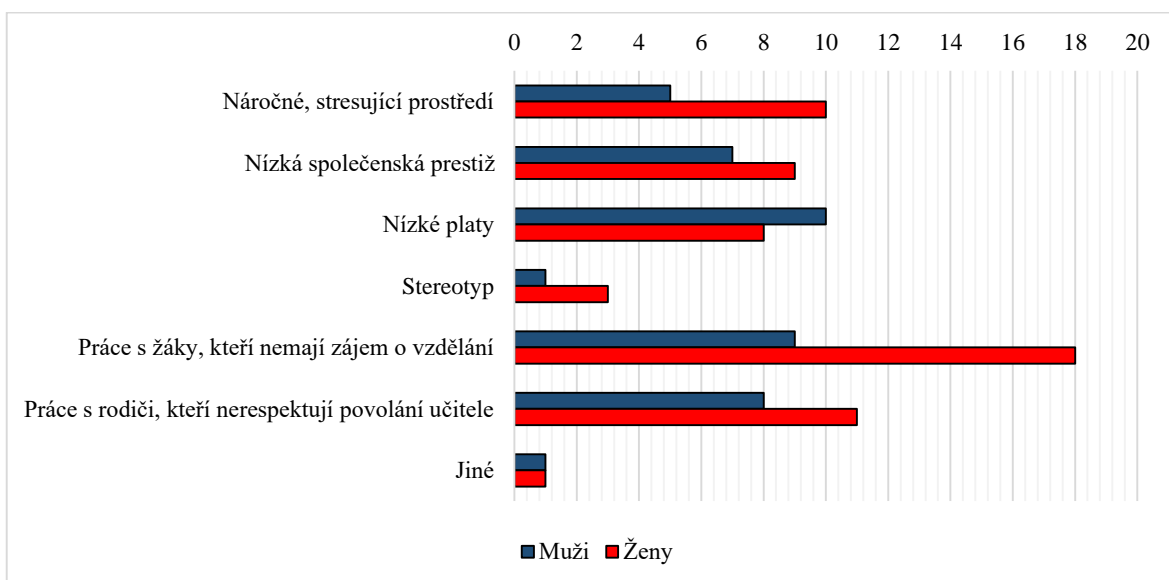
Muži nejčastěji shledávají jako mínus na výběru profese učitele „Nízké platy“ (10 mužů, 50,00 %), druhým nejčastěji voleným mínusem byla „Práce s žáky, kteří nemají zájem o vzdělání a nerespektují učitele“ (9 mužů, 45,00 %). Mínusem, který volilo 8 mužů (40,00 %), byla „Práce s rodiči, kteří nerespektují povolání učitele.“ „Nízkou společenskou prestiž“ jako mínus volilo 7 mužů (35,00 %), 5 mužů shledává jako mínus na profesi učitele náročné a stresující prostředí. Pouze 1 muž (5,00 %) označil za mínus na učitelství „Stereotyp.“ Ve volné odpovědi se k mínusu na výběru profese učitele vyjádřil 1 muž (5,00 %), který doplnil, že mínusem na profesi učitele shledává také zodpovědnost za žáky.

Ženy

Nejčastěji shledávaným mínusem u žen byla „Práce s žáky, kteří nemají zájem o vzdělání a nerespektují učitele“ (18 žen, 62,07 %), druhým nejčastěji voleným mínusem byla „Práce s rodiči, kteří nerespektují povolání učitele“ (11 žen, 37,93 %). Možnost „Nízká společenská prestiž“ volilo 9 žen (31,03 %), 8 žen (27,59 %) shledává jako mínus na výběru profese učitele také nízké platy. Stereotyp považují za mínus na výběru učitelství 3 ženy (10,34 %). Volnou odpověď využila pouze 1 žena (3,45 %), tato žena uvedla, že jako mínus na výběru profese učitele shledává neustálé papírování.

	Muži		Ženy		Dohromady	
	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %
Náročné, stresující prostředí	5	25,00 %	10	34,48 %	15	30,61 %
Nízká společenská prestiž	7	35,00 %	9	31,03 %	16	32,65 %
Nízké platy	10	50,00 %	8	27,59 %	18	36,73 %
Stereotyp	1	5,00 %	3	10,34 %	4	8,16 %
Práce s žáky, kteří nemají zájem o vzdělání a nerespektují učitele	9	45,00 %	18	62,07 %	27	55,10 %
Práce s rodiči, kteří nerespektují povolání učitele	8	40,00 %	11	37,93 %	19	38,78 %
Jiné	1	5,00 %	1	3,45 %	2	4,08 %
Celkem	20	100,00 %	29	100,00 %	49	100,00 %

Tabulka 10: *Mínusy na profesi učitele*

Graf 10: *Mínusy na profesi učitele*

2.1.11 Položka 11: Jaký je Váš druhý obor? (Fyzika-?)

Tato položka dotazníkového šetření určuje, s jakým jiným oborem studují respondenti učitelství fyziky. Bylo zjištěno, že nejčastěji volenou kombinací je fyzika – matematika (Tabulka 11, Graf 11).

Muži

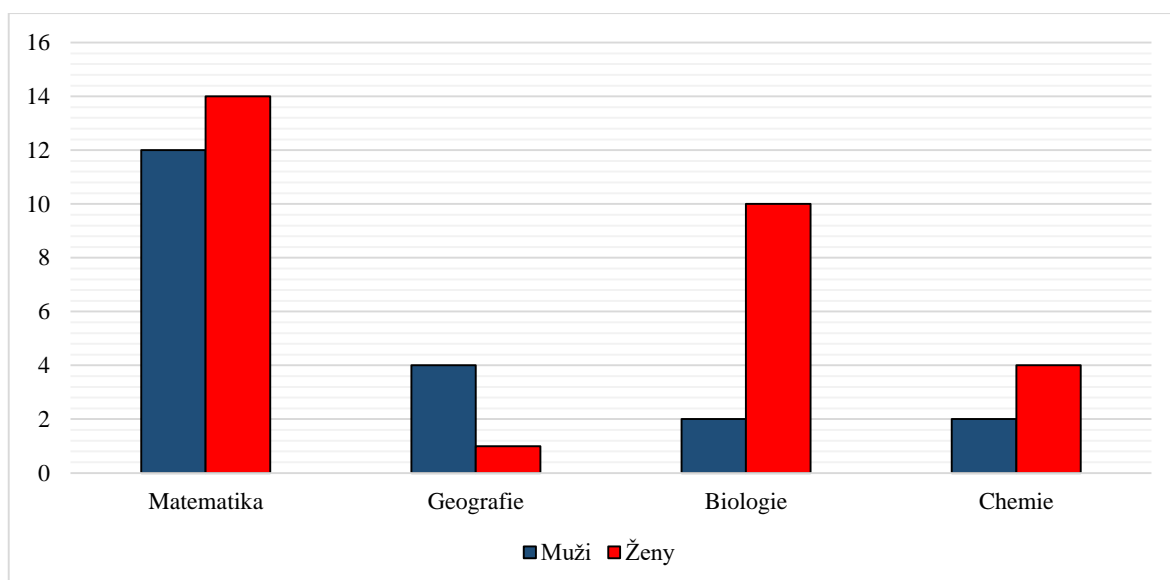
Analýzou dat bylo zjištěno, že 12 mužů (60,00 %) studuje fyziku v kombinaci s matematikou. Kombinaci fyzika – geografie studují 4 muži (20,00 %). Další 2 muži (10,00 %) studují kombinaci fyziky s biologií a další 2 muži (10,00 %) v kombinaci s chemií.

Ženy

Z celkového počtu 29 žen (100,00 %) studuje fyziku v kombinaci s matematikou 14 žen (48,28 %). Studium kombinace fyzika – biologie si vybralo 10 žen (34,48 %). Další volenou kombinaci si vybraly 4 ženy (13,79 %), touto kombinací je fyzika s chemií. Pouze 1 žena (3,45 %) studuje kombinaci fyzika – geografie.

	Muži		Ženy		Dohromady	
	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %
Matematika	12	60,00 %	14	48,28 %	26	53,06 %
Geografie	4	20,00 %	1	3,45 %	5	10,20 %
Biologie	2	10,00 %	10	34,48 %	12	24,49 %
Chemie	2	10,00 %	4	13,79 %	6	12,24 %
Celkem	20	100,00 %	29	100,00 %	49	100,00 %

Tabulka 11: Učitelská kombinace (Fyzika-?)

Graf 11: Učitelská kombinace (Fyzika-?)

2.1.12 Položka 12: Pohlížíte na fyziku jako na Váš hlavní obor?

Touto položkou mělo být zjištěno, zda respondenti pohlíží na fyziku jako na svůj hlavní obor. Jednalo se o uzavřenou otázku se 3 možnostmi odpovědi (Tabulka 12, Graf 12).

Muži

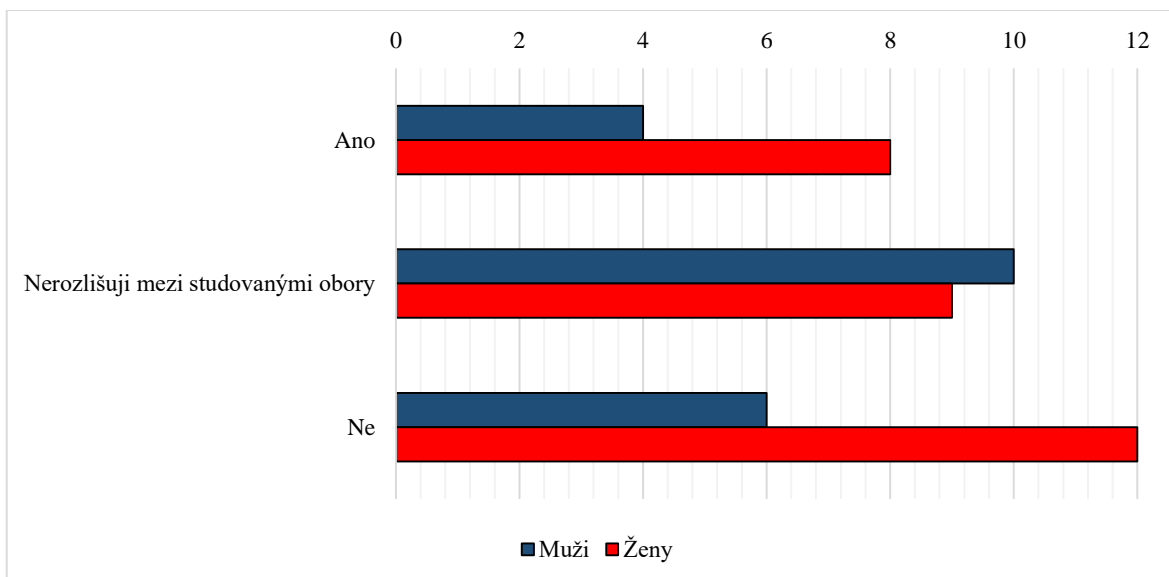
Z celkového počtu 20 mužů (100,00 %) polovina mužů (10, 50,00 %) nerozlišuje mezi studovanými obory, 6 mužů (30,00 %) nepovažuje fyziku za svůj hlavní obor, naopak pouze 4 muži (20,00 %) za hlavní obor označují právě fyziku.

Ženy

Fyziku za svůj hlavní obor považuje 8 žen (27,59 %), 9 žen (31,03 %) nerozlišuje mezi studovanými obory a 12 žen (41,38 %) fyziku za svůj hlavní obor nepovažuje.

	Muži		Ženy		Dohromady	
	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %
Ano	4	20,00 %	8	27,59 %	12	24,49 %
Nerozlišuji mezi studovanými obory	10	50,00 %	9	31,03 %	19	38,78 %
Ne	6	30,00 %	12	41,38 %	18	36,73 %
Celkem	20	100,00 %	29	100,00 %	49	100,00 %

Tabulka 12: Fyzika jako hlavní obor

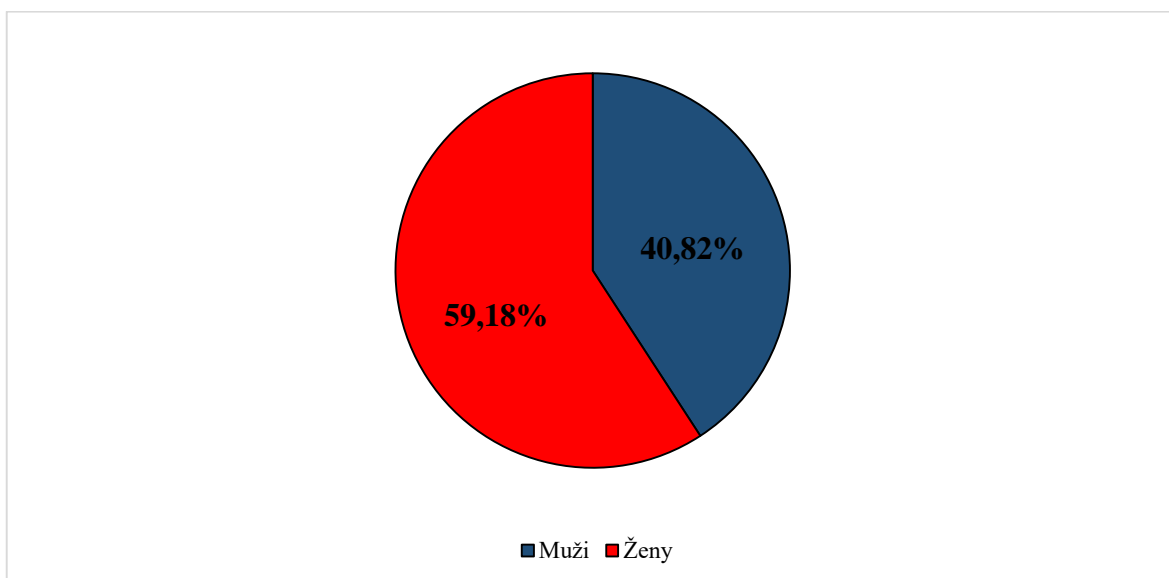
Graf 12: Fyzika jako hlavní obor

2.1.13 Položka 13: Pohlaví respondentů

Analýzou dat bylo zjištěno, že dotazníkového šetření se zúčastnilo 49 respondentů (100,00 %), z toho 20 mužů (40,82 %) a 29 žen (59,18 %) (Tabulka 13, Graf 13).

	N	Relativní četnost v %
Muž	20	40,82 %
Žena	29	59,18 %
Celkem	49	100,00 %

Tabulka 13: Charakteristika zkoumaného souboru – pohlaví respondentů

Graf 13: Charakteristika zkoumaného souboru – pohlaví respondentů

2.1.14 Položka 14 a 15: Typ a ročník studia

Tyto položky měly za úkol zjistit počet jednotlivých respondentů napříč studiem (Tabulka 14).

Muži

Z celkového počtu 20 mužů (100,00 %) je 15 mužů studenty bakalářského studia, z toho 7 mužů (35,00 %) navštěvuje 1. ročník a 8 mužů (40,00 %) 3. ročník. Dalších 5 mužů studuje učitelství fyziky v navazujícím magisterském programu, z toho 3 muži (15,00 %) studují v 1. ročníku a 2 muži (10,00 %) ve 2. ročníku.

Ženy

Z celkového počtu 29 žen (100,00 %) studuje 26 žen bakalářské studium – 17 žen (58,62 %) v 1. ročníku, 7 žen (24,14 %) ve 2. ročníku a 2 ženy (6,90 %) ve 3. ročníku. Další 2 ženy (6,90 %) studují 1. ročník navazujícího magisterského studia, 1 žena (3,45 %) studuje doktorské studium.

	Ročník	Muži		Ženy		Dohromady	
		N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %
Bakalářské	1.	7	35,00 %	17	58,62 %	24	48,98 %
	2.	0	0,00 %	7	24,14 %	7	14,29 %
	3.	8	40,00 %	2	6,90 %	10	20,41 %
Navazující magisterské	1.	3	15,00 %	2	6,90 %	5	10,20 %
	2.	2	10,00 %	0	0,00 %	2	4,08 %
Doktorské	1.	0	0,00 %	1	3,45 %	1	2,04 %

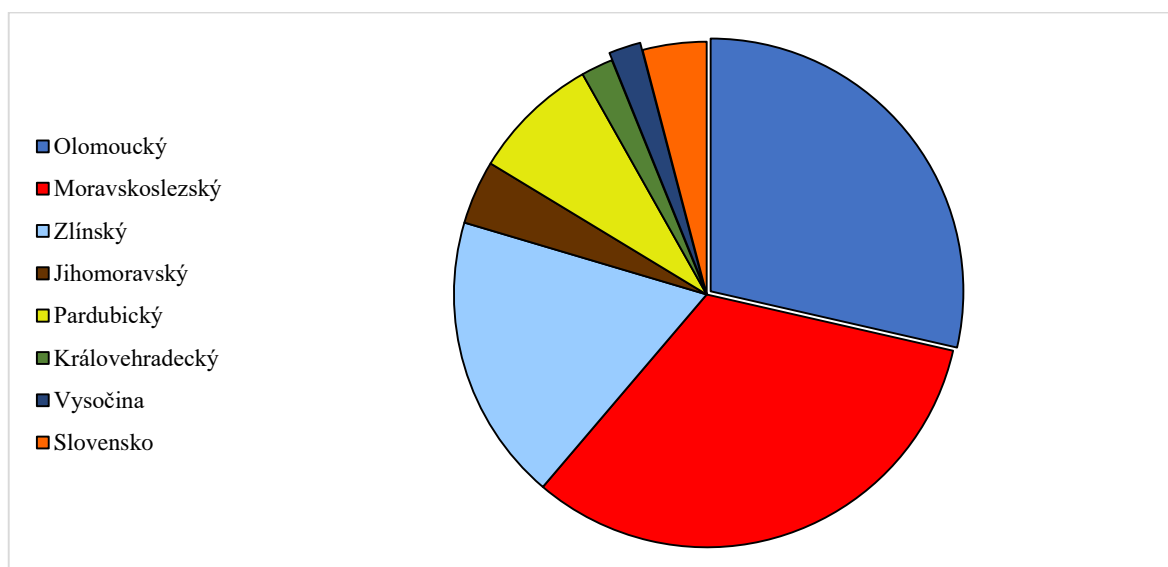
Tabulka 14: Charakteristika zkoumaného souboru – typ a ročník studia

2.1.15 Položka 16: Uveďte kraj, ze kterého pocházíte

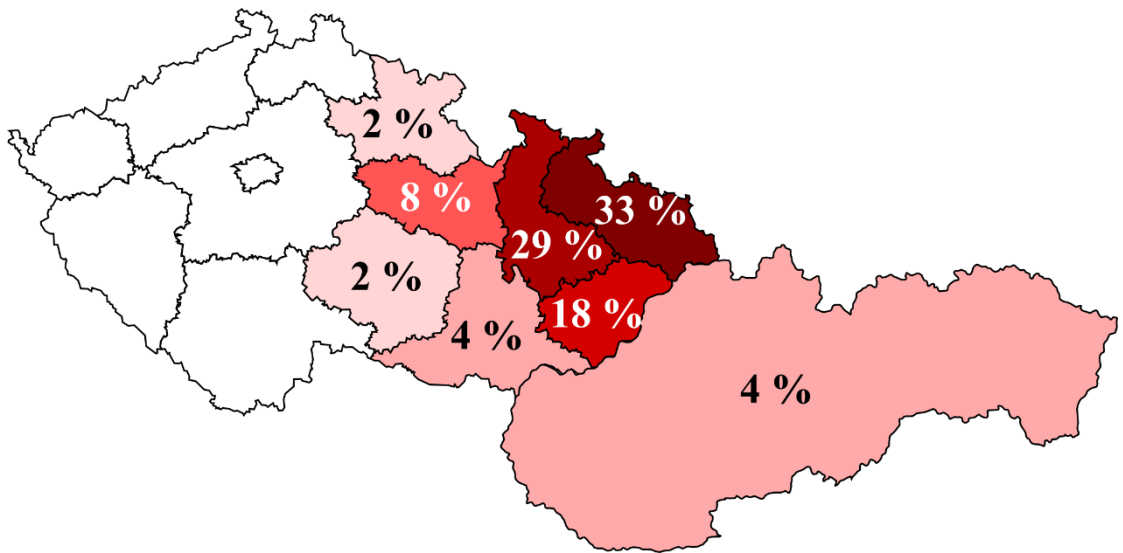
Tato položka měla určit, ze kterých krajů pochází jednotliví respondenti. Z celkového počtu 49 dotazovaných (100,00 %) nejvíce respondentů pochází z Moravskoslezského kraje (16 respondentů, 32,65 %), 14 respondentů (28,57 %) pochází z Olomouckého kraje, 9 respondentů (18,37 %) pochází z kraje Zlínského a 4 respondenti (8,16 %) z kraje Pardubického. Další 2 respondenti (4,08 %) pochází z Jihomoravského kraje. Z krajů Královehradeckého a Vysočiny pochází vždy pouze 1 respondent (2,04 %). Mezi zahraniční studenty patří 2 muži, kteří pochází ze Slovenska (Tabulka 15, Graf 14, Obrázek 1).

	Muži		Ženy		Dohromady	
	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %	N	Relativní četnost v %
Olomoucký	9	45,00 %	5	17,24 %	14	28,57 %
Moravskoslezský	6	30,00 %	10	34,48 %	16	32,65 %
Zlínský	1	5,00 %	8	27,59 %	9	18,37 %
Jihomoravský	1	5,00 %	1	3,45 %	2	4,08 %
Pardubický	1	5,00 %	3	10,34 %	4	8,16 %
Královehradecký	0	0,00 %	1	3,45 %	1	2,04 %
Vysočina	0	0,00 %	1	3,45 %	1	2,04 %
Slovensko	2	10,00 %	0	0,00 %	2	4,08 %

Tabulka 15: Demografické údaje – kraj

Graf 14: Demografické údaje – kraj

Obrázek 1: *Mapa rozložení respondentů*

2.2 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 49 respondentů (100,00 %), z toho 20 mužů (40,82 %) a 29 žen (59,18 %) (Tabulka 13, Graf 13). Celkem 41 respondentů (83,67 %) studovalo během dotazníkového šetření bakalářské studium, 7 (14,29 %) navazující magisterské a 1 respondent (2,04 %) studium doktorské (Tabulka 14). Nejvíce dotazovaných pochází z krajů Moravskoslezského (16; 32,65 %), Olomouckého (14; 28,57 %) a Zlínského (9; 18,37 %). Dalšími již méně zastoupenými jsou kraje Pardubický, Jihomoravský, Královehradecký a Kraj Vysočina. Učitelství fyziky studují také 2 muži ze Slovenska (Tabulka 15, Graf 14, Obrázek 1).

Nejčastěji volenou kombinací je fyzika v kombinaci s matematikou, studuje ji 26 respondentů (53,06 %), druhou nejvíce zastoupenou kombinací je fyzika – biologie, kterou studuje 12 dotazovaných (24,49 %). Kombinaci fyzika – chemie studuje 6 respondentů (12,24 %) a kombinaci fyzika – geografie 5 respondentů (10,20 %). Studenti s jinými kombinacemi na dotazník neodpovídali (Tabulka 11, Graf 11). Na otázku, zda považují respondenti fyziku za svůj hlavní obor, odpověděli 4 muži (20,00 %) a 8 žen (27,59 %) kladně, 10 mužů (50,00 %) a 9 žen (31,03 %) nerozlišuje mezi studovanými obory. Fyziku za svůj hlavní obor nepovažuje 6 mužů (30,00 %) a 12 žen (41,38 %) (Tabulka 12, Graf 12). Spokojeno nebo spíše spokojeno s výběrem studijního oboru je 18 mužů (90,00 %) a 18 žen (62,07 %). Naopak spíše nespokojeno či nespokojeno s výběrem studijního oboru je pouze 1 muž (5,00 %) a 10 žen (34,48 %). Je tedy patrné, že se studijním oborem je nespokojeno více žen než mužů (Tabulka 4, Graf 4).

Mezi nejčastější důvody ke studiu na vysoké škole patří u mužů „získání dobrého postavení ve společnosti – získání VŠ titulu“ (13; 65,00 %) a „prodloužení studentského života – udržení statusu studenta“ (4; 20,00 %). Ve volné položce uvedli 3 muži (15,00 %), že jejich důvodem k výběru studia vysoké školy je „nutnost mít vysokoškolské vzdělání pro výkon vybraného povolání“. Nejčastějším ženami voleným důvodem pro studium na vysoké škole je jako u mužů „získání dobrého postavení ve společnosti – získání VŠ titulu“ (13; 44,83 %). Druhým důvodem ženy shledávají „možnost vydělat si v budoucnu více peněz“ (10; 34,48 %). Stejně jako muži uváděly nejčastěji ženy (3; 10,34 %) ve volné položce „nutnost mít vysokoškolské vzdělání pro vykonávání vybraného povolání – učitelství“ jako důvod pro studium na vysoké škole (Tabulka 1, Graf 1). Nejvíce respondentů si vybralo studium na PřF UP v Olomouci z důvodu dobré dostupnosti. Tento důvod uvedlo 11 mužů (55,00 %) a 9 žen (31,03 %). Ve volné položce muži i ženy uvádějí, že jejich

důvodem pro výběr PřF UP byla atraktivita školy, ale hlavně samotného města (Tabulka 2, Graf 2).

Co se týče předchozího studia respondentů na střední škole, z celkového počtu 49 dotazovaných (100,00 %) vystudovalo 47 respondentů (95,92 %) gymnázium a 2 respondenti (4,08 %) jinou střední školu s maturitou (Tabulka 7, Graf 7). Přátelský nebo kolegiální vztah s učitelem fyziky na SŠ mělo 13 mužů (65,00 %) a 20 žen (68,96 %). Naopak 1 muž (5,00 %) a 2 ženy (6,90 %) považovali tento vztah za nekolegiální nebo negativní (Tabulka 8, Graf 8).

Nejvíce mužů (8; 40,00 %) se rozhodlo pro studium učitelství fyziky během studia střední školy. Již během studia základní školy se pro dráhu učitele rozhodlo 6 mužů (30,00 %). Při podávání přihlášek na či při studiu na vysoké škole se pro učitelství fyziky rozhodli 3 muži (15,00 %). Ženy se nejčastěji rozhodovaly pro studium učitelství fyziky až při podávání přihlášek na vysoké školy (11; 37,93 %). Pro studium učitelství fyziky se rozhodovalo 8 žen (27,59 %) během studia střední školy, 4 ženy (13,79 %) během studia základní školy a 5 žen (17,24 %) až při studiu vysoké školy. Je tedy zřejmé, že pro studium učitelství fyziky se rozhodují dříve muži než ženy (Tabulka 6, Graf 6).

Po VŠ se chce určitě věnovat učitelství 8 mužů (40,00 %) a 10 žen (34,48 %), 9 mužů (45,00 %) a 9 žen (31,03 %) se spíše chce věnovat učitelství a 3 muži (15,00 %) a 7 žen (24,14 %) se chtějí věnovat učitelství pouze, nenajdou-li jinou práci. Pouze 3 ženy (10,34 %) uvedly, že se učitelství věnovat nechtějí (Tabulka 9, Graf 9).

Za tři nejčastěji shledávané mínusy na výběru profese učitele označili muži „nízké platy“ (10; 50,00 %), „práci s žáky, kteří nemají zájem o vzdělání a nerespektují učitele“ (9; 45,00 %) a „práci s rodiči, kteří nerespektují povolání učitele“ (8; 40,00 %). Ženami tři nejčastěji shledávané mínusy na výběru profese učitele jsou „práce s žáky, kteří nerespektují učitele“ (18; 62,07 %), „práce s rodiči, kteří nerespektují povolání učitele“ (11; 37,93 %) a „náročné, stresující prostředí“ (10; 34,48 %) (Tabulka 10, Graf 10).

Muže nejvíce ovlivnila při výběru studia učitelství fyziky „touha stát se učitelem“ (10; 50,00 %), naopak ženy byly nejvíce ovlivněny možnostmi „prohloubení znalosti v oboru“ (12; 41,38 %) a „zájem o práci s dětmi“ (12; 41,38 %). Muže nejméně ovlivnily možnosti „dostatek volného času (prázdniny)“ (2; 10,00 %) a „pokračování v rodinné tradici“ (1; 5,00 %). Ženy nejméně ovlivnila stejně jako muže možnost „pokračování v rodinné tradici“ (1; 3,45 %) (Tabulka 5, Graf 5).

3 Interpretace výsledků rozhovorů

Jako další výzkumnou metodu jsme zvolili polostrukturovaný rozhovor především z důvodu možnosti situačně se doptávat na doplňující informace, a tedy možnosti porozumět perspektivě každého jednotlivého dotazovaného. Vytvořili jsme si osm základních otázek, které jsme položili šesti vybraným respondentům, kteří pokrývají všech pět ročníků bakalářského a navazujícího magisterského studia. Odpovědi jsme zaznamenávali na diktafon a později jsme je analyzovali.

3.1 Struktura rozhovoru

- 1) Co Vás vedlo k výběru učitelství fyziky? A co nejvíce ovlivnilo Váš výběr? (rodinná tradice, touha stát se učitelem, prohloubení znalosti v oboru, ...)
- 2) Máte v rodině nějaké učitele? Pokud ano, myslíte si, že to byl jeden z hlavních důvodů, proč jste chtěl/a také studovat učitelství?
- 3) Jak plní studium Vaše očekávání? Doporučili byste studium mladším kolegům?
- 4) Jaký by podle Vás měl být ideální učitel fyziky?
- 5) Jak ovlivnil tuto Vaši představu o ideálním učiteli Váš učitel fyziky na SŠ?
- 6) Na co se nejvíce těšíte ve vlastní praxi?
- 7) Z čeho máte ve vlastní praxi největší obavy? Vycházejí tyto obavy z Vaší vlastní zkušenosti?
- 8) Pracujete již nyní s dětmi?

3.2 Rozbor jednotlivých odpovědí respondentů

3.2.1 Respondent 1: muž, 1. ročník bakalářského studia

Prvním respondentem byl muž studující 1. ročník bakalářského studia v kombinaci fyzika – geografie.

Tento respondent chtěl být učitelem a na střední škole ho nejvíce bavila fyzika. Původně však studoval rok kombinaci fyzika – matematika z důvodu propojenosti oborů, ale pak raději přešel na geografii.

Respondent č. 1 uvádí, že v rodině nejspíše nějaké učitele měli, avšak ho nijak tato skutečnost neovlivnila.

Potenciálním zájemcům by respondent č. 1 studium učitelství fyziky doporučil, jde-li jim alespoň trochu fyzika a také, pokud je fyzika baví. Učitelskou kombinaci doporučuje

také proto, že si člověk může vybrat dva obory, takže se nejedná o prostou teoretickou fyziku.

Představa respondenta č. 1 o ideálním učiteli je taková, že by to měl být člověk, který neodříkává látku podle učebnice či jiných příruček, ale fyziku experimentálně představuje. Měl by klást důraz na to, že nejlépe člověk pochopí, jak co funguje, uvidí-li tyto věci na konkrétních příkladech, které si ve většině případů může i sám vyzkoušet. Respondent č. 1 na střední škole měl i cvičení z fyziky, kde nešlo jen o pouhé počítání teoretických příkladů, bylo možné si vyzkoušet i něco změřit nebo sestavit nějaký jednoduchý obvod. Tento respondent uvádí: „Bohužel už v posledním roce snaha učitele docela poklesla, tím že z fyziky jsme maturovali 3 a zbytek třídy to prostě nezajímalo.“

Nejvíce se respondent č. 1 těší na odvozování vzorečků. Z vlastní zkušenosti ví, že když si člověk daný fyzikální vztah odvodí z jiného, již předem známého, tak si ho mnohem lépe zapamatuje. Také se těší na to, že práce učitele přináší spoustu výhod, např. spoustu volna. Největší obavy má tento respondent z toho, že se může stát, že ve třídě může být pár lidí, které fyzika zajímat nebude, a budou neustále vyrušovat.

Respondent č. 1 již nyní pracuje s dětmi formou doučování fyziky. Dále trénuje s kamarádem ping pong pro děti ze základní školy.

3.2.2 Respondent 2: žena, 2. ročník bakalářského studia

Druhým respondentem byla žena studující 2. ročník bakalářského studia v kombinaci fyzika – matematika.

Na střední škole respondentku č. 2 nejvíce bavily předměty matematika a fyzika. Jelikož nechtěla pracovat jako vědec, vybrala si studium učitelství. Jejím největším motivem ke studiu učitelství fyziky tedy bylo prohloubení znalostí v oboru.

Studium splňuje očekávání respondentky č. 2. Studium by doporučila mladším kolegům podle toho, co od studia očekávají.

Ideální učitel podle respondentky č. 2 by měl být ochotný vysvětlit probíranou látku a měl by rozumět tomu, co učí. Měl by umět vysvětlit příklady, a když to někdo nechápe, měl by mu to stále dokola vysvětlovat a ne říct, že se na to má zeptat doma rodičů, kteří tomu stejně ve většině případů nerozumí. Tuto představu o ideálním učiteli značně ovlivnil její učitel ze střední školy, protože tyto vlastnosti postrádal. „Já jsem to vždy chápala, takže pro mě to nebyla potřeba. Ale ostatní za mnou furt dokola chodili a ptali se mě, ale přitom bych

byla raději, kdyby se šli zeptat jeho,“ uvádí tato respondentka, „ale on prostě řekl, že pokud to nechápeme, tak máme jít změnit školu. Takže chci být lepší.“

Tato respondentka se těší celkově na to, jak bude učit a vydělávat peníze. Největší obavy má z toho, že ji nebudou žáci respektovat a nebudou ji poslouchat. Tyto obavy vycházejí z toho, že ví, jací byli její spolužáci na SŠ a že většinou z jedné třídy, kde je 30 lidí, pouze asi 10 lidí je ochotno respektovat učitele.

Respondentka č. 2 je lektorkou v tanečním studiu, kde učí menší děti, ovšem nejedná se o takové, se kterými bude poté pracovat na střední škole.

3.2.3 Respondent 3: muž, 3. ročník bakalářského studia

Třetím respondentem byl muž, který studuje 3. ročník bakalářského studia. Jeho studijní kombinací je fyzika s matematikou.

Respondenta č. 3 fyzika bavila jako předmět na SŠ. Původně měl v plánu jít studovat teoretickou fyziku. Později si i díky učiteli na SŠ ovšem uvědomil, že rád lidem vysvětluje, jak co funguje, a že jako učitel fyziky má do budoucna větší uplatnění než teoretický fyzik. Učitelství fyziky si vybral i z toho důvodu, že se nechtěl zaměřit pouze na jedno konkrétní odvětví fyziky. Zajímala ho především fyzika na té úrovni, kdy je ještě schopen ji vysvětlit laikovi.

Maminka respondenta č. 3 učí matematiku a chemii na druhém stupni základní školy. „Nejsem si jistý, jestli jsem tím byl ovlivněn, co se týče učitelství, spíše to ovlivnilo můj vztah k matematice,“ uvedl respondent č. 3.

Respondent č. 3 uvádí, že studium učitelství fyziky jeho očekávání spíše nesplňuje. Přiznává, že si myslel, že systém vzdělávání budoucích učitelů bude komplexnější a vyváženější. Myslí tím především asymetrie mezi jednotlivými obory, co se týče náročnosti nebo množství hodin na počet kreditů. Na studiu učitelství fyziky není konkrétně spokojen s návazností jednotlivých předmětů. Nelíbí se mu, že během bakalářského studia nemají budoucí učitelé žádné praxe ani konkrétně zaměřené didaktické předměty. Studium by potenciálním zájemcům nedoporučil, protože většina lidí si pod tím představí, že stačí znát jen to, co se reálně učí na střední škole, ale v praxi to znamená, že učitel matematiky a fyziky musí projít stejnými předměty a zkouškami o stejné náročnosti jako aplikovaný fyzik.

Ideální učitel jakéhokoliv předmětu by podle respondenta č. 3 měl být člověk, který se snaží především nadchnout studenty pro svůj obor. Co se týče fyziky, měl by umět

studentům učivo předvést na konkrétních pokusech. Je zřejmé, že učitel musí svému oboru dostatečně rozumět. První dva roky na SŠ si respondent č. 3 myslel, že fyzice rozumí, avšak pak po příchodu nového učitele zjistil, že tomu tak není. Nový učitel mu ukázal, že fyzika je mnohem složitější a zajímavější, než se může na první pohled zdát. Zkrátka respondenta č. 3 jeho nový učitel fyziky naučil, co vše by měl jako budoucí učitel znát a jak by měl své poznatky správně předávat. Mimo jiné jej také naučil, jak se správně učit větší množství učiva, což se může hodit i při přípravě na státnice.

V budoucí praxi se respondent č. 3 těší, že potká žáka sobě podobného, tedy takového, který bude mít chuť vědět něco navíc. Těší se, že studentům, kteří budou mít zájem, bude moci pomoci rozvíjet se v oboru. Naopak obavy má z toho, že zejména ze začátku bude velmi náročné připravovat se na jednotlivé hodiny a zvládat hodinu vést obsahově i časově.

Respondent č. 3 pracoval s dětmi na tréninku stolního tenisu, kde pomáhal s těmi nejmenšími (1. a 2. třída). Pravidelně doučuje devátáka z matematiky.

3.2.4 Respondent 4: muž, 3. ročník bakalářského studia

Respondent č. 4 byl muž studující 3. ročník bakalářského studia, obor fyzika – matematika.

Respondent č. 4 si vybral jako oblast svého zaměření učitelství již na základní škole. Na této profesi se mu líbí, že učitel velmi ovlivňuje životy dětí a může je nadchnout pro své obory. Původně chtěl učit německý jazyk a dějepis, ale špatná vyučující dějepisu ho od tohoto záměru odradila. Vybíral si tedy jiné předměty, které by rád učil. Studoval na humanitním gymnáziu, přesto mu nejvíce šla a bavila jej matematika. Poté vylučovací metodou hledal vhodnou kombinaci a došel k fyzice. „I kdybych během své profesní dráhy pro matematiku či fyziku nadchl jednoho jediného studenta, bude moje práce mít smysl,“ prohlásil respondent č. 4.

Se studiem na Přírodovědecké fakultě v Olomouci je respondent č. 4 spíše spokojen, ale ve studiu shledává mnoho věcí, které by rád změnil. Například by uvítal více praxe, 3 týdny v prvním ročníku a 3 týdny ve druhém ročníku magisterského studia mu připadají nedostatečné. Co by naopak chtěl na studiu vyzdvihnout, jsou praktika z fyziky. Zpracování protokolů je sice velmi náročné, ale je pro budoucího učitele velmi přínosné. Protože učitel by měl být seznámen i s fyzikou v experimentech, neboť strohá teorie na žáky střední školy pozitivní dojem neudělá. Mnohé z experimentů lze v zjednodušené formě realizovat i v rámci praktika fyziky na střední škole nebo zařadit do výkladu teorie. Dále by chtěl

pochválit velmi dobré technické zázemí školy. Podle respondenta č. 4 je studium učitelství fyziky oproti jiným oborům velmi časově i obsahově náročné, ale přesto by studium doporučil mladším kolegům.

Respondent č. 4 si myslí, že ideální učitel fyziky by měl především umět zaujmout a nadchnout žáky. Měl by hodinu prokládat praktickými ukázkami a pokusy a měl by dobře ovládat matematiku, protože je potřeba, aby děti pochopily, že používané fyzikální vzorce a vztahy nevznikly jen tak náhodou, ale byly z něčeho konkrétního odvozeny. V případě jednoduchých odvození by měl žáky s nimi seznámit a vést žáky k tomu, aby dokázali popsaný fyzikální problém (situaci) matematicky popsat a z těchto informací vytvořit obecný závěr (například ve formě vzorce, u kterého se lze zamýšlet nad přímou či nepřímou úměrou mezi některou dvojicí fyzikálních konstant). A v neposlední řadě by měl dobrý učitel umět dělat přehledné zápisy a nákresy, a hlavně používat barevné křídly. Rád by se v budoucnu své představě o ideálním učiteli co nejvíce přiblížil. Doufá, že s přibývajícimi roky praxe nasbírá potřebné zkušenosti. Učitelka fyziky, která vystudovala také fyziku v kombinaci s matematikou na PřF UP, ovlivnila jeho představu o ideálním učiteli fyziky v tom, že si myslí, že se jedná o člověka s výborným základem znalosti matematiky. Respondent č. 4 uvádí: „Od prvního ročníku gymnázia jsme byli nuceni přemýšlet nad vzorečky a museli jsme je logicky zdůvodnit.“

Ve své praxi se těší na to, až sám povede praktika z fyziky a dětem ukáže fyzikální zákony v praxi. Také jim chce ukázat, jak správně vyhodnocovat data a psát protokoly, protože sám ze své zkušenosti ví, jak by mu kvalitní základy ze střední školy v této oblasti ulehčily první měsíce na vysoké škole. A hlavně se těší na to, až dětem ukáže, že fyzika má smysl v běžném životě a že se s jejími principy setkávají dennodenně. Respondent č. 4 pochází ze Slovenska, v České republice studoval již střední školu a plánuje zde i nadále zůstat. Absolvoval tedy státní maturitní zkoušku z českého jazyka, přesto se ale v praxi nejvíce obává toho, jestli mu děti budou všechno rozumět. Doufá, že občasné použití slovenštiny při vyučování v budoucnu nebude problém, ale naopak bude pro děti oživením. Dále se obává, že děti ze začátku nebude umět správně vést, což souvisí s nedostatečnou praxí během studia na vysoké škole.

S dětmi ve vyučování respondent č. 4 již pracoval. Jednalo se o zástup na střední škole Gymnázium Hejčín v Olomouci, kde 6 týdnů vyučoval matematiku a fyziku po řadě v třetím a čtvrtém ročníku. Poté se účastní vedení kroužku „Klub nadaných dětí“, který je zaměřen na matematiku a fyziku pro děti prvního stupně základní školy (mladší skupina) a pro děti

druhého stupně (starší skupina), výukových programů zaměřených na matematiku (převážně první stupeň ZŠ) i chodu expozice „Rozum v hrsti“ na Pevnosti poznání.

3.2.5 Respondent 5: žena, 1. ročník navazujícího magisterského studia

Pátým respondentem byla žena, studující 1. ročník navazujícího magisterského studia fyzika – matematika.

Respondentku č. 5 bavila fyzika na střední škole, byl to jeden z předmětů, který ji vždy dával smysl a chápala, proč následují dané kroky (ať už v případě početních příkladů nebo laboratorního cvičení). Tohle a touha pochopit, jak vše funguje, byly důvody, proč se daná respondentka rozhodla pro studium fyziky. Respondentka č. 5 velmi ráda předává znalosti: „Mám pocit naplnění, když člověk, kterého učím, případně doučuji, danou látku pochopí.“

Studium fyziky bylo pro tuto respondentku lehkým zklamáním. Dobrých učitelů je poskromnu a více než na praktické znalosti je celé studium zaměřeno pouze na teorii.

Dle respondentky č. 5 by měl být ideální učitel člověk, který rozumí dětem, má pro ně cit a chápe, že každý den není posvácení. Měl by to být člověk, který má dostatečné znalosti ve svém oboru, ale který se nesnaží žáka přesytit informacemi. Ideální učitel by měl mít snahu žákovi hodinu zpestřit, čehož lze dosáhnout pokusy a zajímavostmi z oboru, jeho projev by měl být takový, aby budil v žákovi zájem o daný předmět, tedy fyziku. Určitě by to měl být člověk otevřený novým nápadům a způsobům výuky. Tuto představu o ideálním učiteli nesplňoval učitel fyziky respondentky č. 5. „Dalo by se říci, když to vidím s odstupem času, že byl velmi špatný,“ uvádí respondentka č. 5: „Takže mou představu určitě ovlivnil.“

Učitelství je dle respondentky povolání, které může život daného jedince, jakožto učitele, velmi obohatit a naplnit. Ať už to bude tím, že žáci dosáhnou viditelných pokroků nebo se umístí v některé ze soutěží. „Takže doufám, že i to bude můj případ a těším se, že něčeho takového budu moci časem dosáhnout,“ uvedla respondentka. Naopak největší obavy má z toho, že k ní žáci nebudou mít dostatečný respekt. Respondentka se nebojí toho, že by neměla dostatečné znalosti na výuku fyziky či matematiky, jelikož to považuje za věc, která se dá nějakým způsobem nastudovat, případně doučit. Ale respekt se dle této respondentky nedá naučit či vynutit, buď ho máte v sobě nebo ne. Bojí se tedy, že ten přirozený respekt jí bude chybět.

Respondentka č. 5 párkrát do týdne doučovala a absolvovala již praxe i v rámci studia.

3.2.6 Respondent 6: žena, 2. ročník navazujícího magisterského studia

Respondent č. 6 byla žena, která studuje 2. ročník navazujícího magisterského studia. Její studijní kombinací je fyzika s biologií.

Respondentka č. 6 se rozhodla pro učitelství fyziky zejména proto, že má zájem o fyziku a o přírodní vědy. Dále tuto respondentku ovlivnil zájem o učení. Nejsilnějším motivem tedy shledává prohloubení znalosti v oboru a touhu stát se učitelem.

V rodině respondentky č. 6 je učitel, konkrétně učitel tělocviku. Dle respondentky však tato skutečnost neovlivnila její rozhodnutí pro učitelství. „Doma to moc neprobíráme a mělo to na mě minimální vliv,“ uvádí.

Studium učitelství fyziky splňuje očekávání této respondentky, prohlubuje její znalosti v oboru. Dle jejího názoru nechybí praktika a studium jí dalo potřebné vzdělání.

Ideální učitel by měl být zapálený, lidský a zábavný. Měl by preferovat problémovou výuku a měl by motivovat studenty k aktivitě. Tuto představu o ideálním učiteli značně ovlivnil její učitel fyziky ze SŠ. Respondentka u něj viděla spoustu pozitiv, kterých by chtěla také docílit, je pro ni dobrým příkladem.

Respondentka č. 6 se těší na studentské prostředí, na mladé lidi a převážně na práci s nimi. Naopak největší obavu shledává v nezájmu studentů o fyziku.

Tato respondentka již během 1. ročníku navazujícího magisterského studia dva měsíce učila, bylo to ještě před praxí. „Tehdy jsem zjistila, že opravdu učit chci,“ dodává.

3.3 Shrnutí výsledků rozhovorů

Rozhovorů se zúčastnilo 6 respondentů, 3 muži a 3 ženy, studující napříč všemi ročníky studia.

Důvodem 5 respondentů pro výběr studia učitelství fyziky bylo prohloubení znalostí ve fyzice, všechny tyto respondenty bavila fyzika na střední škole. Učitelství jako takové si respondenti nejčastěji volili z toho důvodu, že velmi rádi předávají znalosti. Pro 2 respondenty bylo učitelství až druhou volbou, nejprve měli zájem o dráhu vědce v oblasti fyziky. Respondenti uvádějí, že buď v rodině nemají žádné učitele, nebo tito učitelé ovlivnili jejich rozhodnutí minimálně. Rodinná tradice tedy nejméně ovlivnila tyto respondenty ve výběru učitelství fyziky.

Všichni respondenti shledávají na studiu učitelství fyziky na PřF UP drobné nedostatky, největším zklamáním je pro tyto respondenty nedostatek učitelské praxe. Učitelství fyziky by doporučili 3 ze 6 respondentů, 1 respondent by studium nedoporučil, a to z důvodu, že se dle něj očekává, že učitelé fyziky stačí umět učivo střední školy, avšak v praxi je to tak, že studenti musí projít předměty a zkouškami o stejné náročnosti jako studenti neučitelských oborů.

Představa o ideálním učiteli je u všech respondentů téměř totožná. Měl by to být člověk, který umí nadchnout studenty pro svůj obor. Měl by hodiny prokládat experimenty, na kterých mohou studenti lépe pochopit danou teorii. Učitelé všech těchto respondentů ovlivnili jejich představu o ideálním učiteli, 4 respondenti uvádějí, že jejich učitel na SŠ se této představě značně přibližoval. Naopak 2 respondenti uvádějí, že jejich učitel na SŠ se od této představy značně odchyloval a byl pro ně spíše negativním příkladem.

Respondenti se těší celkově na učitelství, ale také na to, jak budou moci ovlivnit postoje žáků k fyzice, ať už pomocí experimentů či odvozování jednotlivých vztahů. Největší obavy mají převážně z nezájmu žáků o daný obor, tedy fyziku. Respondenti se také obávají, že z počátku budou mít problémy s vedením hodiny. Respondent pocházející ze Slovenska má obavy z občasného používání slovenského jazyka během výuky, doufá, že to bude pro žáky spíše oživením.

Většina respondentů má zkušenosti s prací s dětmi formou doučování. Pouze 2 respondenti učili na střední škole i mimo učitelskou praxi, 4 respondenti mají zkušenosti s mladšími dětmi prostřednictvím vedení zájmových kroužků.

Závěr

Hlavním cílem práce bylo zmapovat pomocí dotazníků a strukturovaných rozhovorů motivaci studentů učitelství fyziky ve všech ročnících studia pro výběr zvoleného studijního programu a jejich předchozí zkušenosti ze SŠ. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 49 respondentů, napříč všemi ročníky studia, rozhovorů se zúčastnilo 6 respondentů studujících ve formě bakalářského a navazujícího magisterského studia.

Dále bychom v této části práce chtěli shrnout, zda a jak bylo dosaženo dílčích výzkumných cílů. Pro přehlednost níže uvádíme stanovené dílčí cíle. Tyto poznatky srovnáme s výzkumy provedenými v předchozích letech.

Dílčí cíle výzkumného šetření byly:

- 1) zjistit, co nejvíce ovlivňuje respondenty při výběru učitelské profese, konkrétně učitelství fyziky;
- 2) zjistit, zda respondenty ovlivňuje při výběru učitelské profese rodinná tradice či naplnění přání rodičů;
- 3) zjistit, kdy se respondenti nejčastěji rozhodují pro studium učitelství fyziky;
- 4) zjistit, kolik z dotazovaných má zájem v budoucnu vykonávat profesi učitele;
- 5) zjistit, jaké jsou nejčastěji shledávané záporné aspekty na profesi učitele;
- 6) zjistit, jaké mají respondenti zkušenosti s učiteli fyziky ze SŠ.

Prvním dílčím cílem našeho výzkumu bylo zjistit faktory, které nejvíce ovlivnily respondenty při výběru učitelské profese, konkrétně učitelství fyziky. Dle námi provedeného dotazníkového šetření patří mezi nejčastěji uváděné důvody pro výběr učitelství fyziky prohloubení znalosti v oboru (věda a výzkum v oblasti fyziky), který uvádí 42,86 % dotazovaných, a touha stát se učitelem, kterou uvádí 40,82 % respondentů. Tyto výsledky potvrzují i rozhovory, které jsme v rámci výzkumu provedli. Téměř totožné výsledky uvádí Smolová a kol. (2008) i MŠMT (2009).

Druhým dílčím cílem bylo zjistit, zda respondenty ovlivňuje při výběru učitelské profese rodinná tradice či naplnění přání rodičů. Pouze 4,08 % respondentů uvádí, že je při výběru učitelství fyziky nejvíce ovlivnilo pokračování v rodinné tradici. Naplněním přání rodičů při výběru studia na vysoké škole bylo ovlivněno pouze 6,12 % respondentů. Tyto výsledky korespondují s výzkumem, který provedla Smolová a kol. (2008) a s výzkumem Ludvíkové (2016).

Třetí dílčí úkol byl zjistit, kdy se respondenti nejčastěji rozhodují pro studium učitelství fyziky. Dle výzkumu vypracovaného pro Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR v roce 2009 se studenti rozhodují pro učitelskou profesi relativně brzy. V našem případě 20,4 % respondentů uvádí, že se pro studium učitelství rozhodlo již během studia na základní škole. Nejvíce respondentů, tedy téměř 33 %, se rozhodlo pro učitelství během studia střední školy.

Čtvrtým dílčím úkolem bylo zjistit, kolik z dotazovaných se v budoucnu chce věnovat učitelství. Učitelství se chce určitě či spíše chce věnovat 73,47 % respondentů. Což se přibližně shoduje s výzkumem Havlíka (1995), podle něhož se 69 % respondentů hlásí k povolání učitele. I v případě výzkumu Ludvíkové (2016) bylo zjištěno, že 60 % studentů přírodovědecké fakulty se chce věnovat učitelství.

V rámci pátého dílčího úkolu bylo zjistit, jaké jsou nejčastěji sledované mínusy na profesi učitele. Jako mínus na profesi učitele sledává 55 % respondentů práci s žáky, kteří nemají zájem o vzdělání a nerespektují učitele. Tato skutečnost vyplynula i z provedených rozhovorů. Pouze 8,16 % respondentů uvádí „stereotyp“ jako mínus na profesi učitele. Průzkum provedený pro MŠMT (2009) uvádí jako nejčastěji sledovaný mínus na profesi učitele psychickou náročnost, stres a nízké platové ohodnocení. V našem případě uvádí nízké platové ohodnocení 36,73 % respondentů, náročné a stresující prostředí uvádí 30,61 % respondentů.

Šestým dílčím cílem tohoto výzkumu bylo prověřit zkušenosti respondentů s učiteli fyziky ze SŠ. V případě dotazníkového šetření uvádí 67,35 % respondentů, že jejich vztah s učitelem fyziky na SŠ byl přátelský nebo kolegiální. V rámci rozhovorů 4 respondenti uvádí, že se jejich učitel ze SŠ přibližoval jejich představě o ideálním učiteli, avšak 2 respondenti uvádějí, že jejich vyučující na SŠ se od této představy značně lišil, byl naprostým opakem. Je tedy zřejmé, že osobnost učitele SŠ hraje velkou roli. V rámci výzkumu (Dvořák a kol., 2008) vyplynulo, že žáci vysoce oceňují dobrý vztah učitele k žákům. Na základních školách si nejvíce žáci cení, umí-li učitel srozumitelně vysvětlit učivo, v případě středních škol si žáci cení zápalu pro fyziku a učitelova všeobecného přehledu.

Získané závěry jsou do jisté míry limitovány konkrétním průběhem sběru dat a ze statistického hlediska poměrně malým vzorkem respondentů. Studenty k vyplnění dotazníku jsme vyhledávali pomocí informačního systému studijní agentury (IS/STAG), avšak kvůli neúčasti některých ve výuce se nepodařilo získat odpovědi od všech studentů

učitelství fyziky na PřF UP. Nepomohla ani elektronická verze dotazníku vytvořená pomocí systému Google Forms. Na emailové výzvy většina oslovených nereagovala (v některých případech opakovaně). Naopak při osobní distribuci dotazníků jsme se většinou setkali s ochotou a pozitivním přístupem. Dotazník byl anonymní a jeho vyplnění zcela dobrovolné. Bylo by jistě zajímavé získat podrobná data z ostatních fakult v ČR připravujících učitele, větší vzorek respondentů by mohl potvrdit výše zmíněné závěry reprezentativněji.

Výsledky získané v práci mohou být použity jako zpětná vazba i materiál k diskusím o dalším rozvoji a o možných úpravách studijních programů Fyzika pro vzdělávání a Učitelství fyziky pro SŠ na PřF UP i k podpoře motivace absolventů těchto programů k výkonu jejich učitelského povolání.

Seznam použité literatury

- DVOŘÁK, Leoš, 2008. *Lze učit fyziku zajímavěji a lépe?: příručka pro učitele*. Praha: Matfyzpress. ISBN 978-80-7378-057-9.
- HAVLÍK, Radomír, 1995. Motivace k učitelskému povolání. *Pedagogika*, roč. XLV, č. 2, s. 154-163.
- KUMAR, Ranjit, 2011. *Research methodology: a step-by-step guide for beginners*. Los Angeles: SAGE. ISBN 978-1-84920-300-5.
- LUDVÍKOVÁ, Pavla, 2016. *Motivace studentů Univerzity Palackého v Olomouci ke studiu na profesi učitele*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Disertační práce.
- MÍKOVÁ, Marie, 2007. Proč si volí studenti oboru učitelství učitelskou profesi: srovnání vyspělých a rozvojových zemí. *Český finanční a účetní časopis*. 2(1), s. 70-73.
- MŠMT, 2009. Předpoklady a vzdělávací potřeby pedagogů [online] [cit. 2019-03-31] Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-vcr/skolskareforma/predpoklady-a-vzdelavaci-potreby-pedagogu>
- PRŮCHA, Jan, MAREŠ Jiří a WALTEROVÁ Eliška, 2003. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-772-8.
- SKUTIL, Martin, 2011. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-778-7.
- SMOLOVÁ, Irena, LEGÁTOVÁ, Jana, SZCZYRBA Zdeněk a ŠIMÁČEK, Petr, 2008. Motivace studentů ke studiu přírodovědných oborů – výsledky 1. etapy sociologického výzkumu na Přírodovědecké fakultě UP v Olomouci. In KVÍTEK, Libor. *Možnosti motivace mládeže ke studiu přírodních věd*. Sborník recenzovaných příspěvků. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-2206-0.

Seznam tabulek

Tabulka 1: <i>Důvod pro výběr studia na VŠ</i>	14
Tabulka 2: <i>Důvod pro výběr studia na PřF UP</i>	16
Tabulka 3: <i>Předchozí studium na VŠ</i>	17
Tabulka 4: <i>Spokojenost s výběrem studijního oboru</i>	18
Tabulka 5: <i>Motivy ovlivňující výběr studia učitelství fyziky</i>	20
Tabulka 6: <i>Období rozhodování pro profesi učitele</i>	21
Tabulka 7: <i>Předchozí vzdělání – SŠ</i>	22
Tabulka 8: <i>Vztah žáka a učitele fyziky na SŠ</i>	24
Tabulka 9: <i>Zájem o věnování se učitelské profesi</i>	25
Tabulka 10: <i>Mínusy na profesi učitele</i>	27
Tabulka 11: <i>Učitelská kombinace (Fyzika-?)</i>	28
Tabulka 12: <i>Fyzika jako hlavní obor</i>	29
Tabulka 13: <i>Charakteristika zkoumaného souboru – pohlaví respondentů</i>	30
Tabulka 14: <i>Charakteristika zkoumaného souboru – typ a ročník studia</i>	31
Tabulka 15: <i>Demografické údaje – kraj</i>	32

Seznam grafů a obrázků

Grafy:

Graf 1: <i>Důvod pro výběr studia na VŠ</i>	14
Graf 2: <i>Důvod pro výběr studia na PřF UP</i>	16
Graf 3: <i>Předchozí studium na VŠ</i>	17
Graf 4: <i>Spokojenost s výběrem studijního oboru</i>	19
Graf 5: <i>Motivy ovlivňující výběr studia učitelství fyziky</i>	20
Graf 6: <i>Období rozhodování pro profesi učitele</i>	22
Graf 7: <i>Předchozí vzdělání – SŠ</i>	23
Graf 8: <i>Vztah žáka a učitele fyziky na SŠ</i>	24
Graf 9: <i>Zájem o věnování se učitelské profesi</i>	25
Graf 10: <i>Mínusy na profesi učitele</i>	27
Graf 11: <i>Učitelská kombinace (Fyzika-?)</i>	29
Graf 12: <i>Fyzika jako hlavní obor</i>	30
Graf 13: <i>Charakteristika zkoumaného souboru – pohlaví respondentů</i>	30
Graf 14: <i>Demografické údaje – kraj</i>	32

Obrázky:

Obrázek 1: <i>Mapa rozložení respondentů</i>	33
--	----

Příloha 1 Dotazník

Vážené respondentky, vážení respondenti,

obracím se na Vás s žádostí o vyplnění dotazníku, který poslouží jako podklad k mé bakalářské práci na téma „*Motivace studentů PřF UP ke studiu učitelství fyziky*“.

Dotazník se skládá ze 16 otázek, na které lze většinou vybrat více odpovědí. U otázek jsou uvedené varianty odpovědí, prosím o označení odpovědí, které nejlépe vystihují Váš názor. V případě rozporu s nabízenými odpověďmi, prosím o zformulování vlastní odpovědi. Dotazník je anonymní a jeho vyplnění je dobrovolné.

Předem děkuji za Vaši ochotu a čas.

S přáním pěkného dne

Michaela Hrubá, studentka 3. ročníku bakalářského studia Učitelství fyziky a matematiky

1) Z jakého důvodu jste si vybral/a studium na vysoké škole?

- Prodloužení studentského života – udržení statusu studenta
- Zatím jsem si nechtěl/a hledat zaměstnání
- Chtěl/a jsem se odstěhovat od rodičů a být nezávislý/á
- Naplnění přání rodičů
- Většina mých kamarádů šla na VŠ
- Získání dobrého postavení ve společnosti – získání VŠ titulu
- Možnost vydělat si v budoucnu více peněz
- Jiné _____

2) Proč jste si vybral/a právě Přírodovědeckou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci?

- Oslovila mě prezentace fakulty (např. Gaudeamus, den otevřených dveří)
- Bydlím poblíž Olomouce (dobrá dostupnost)
- Doporučení známých
- Jinam jsem se nedostal/a
- Jiné _____

3) Je Vaše současné studium na PřF UP Vaše první studium na VŠ?

- Ano
- Ano, avšak studuji zároveň i jinou VŠ
- Ne

4) Jste spokojený/á s výběrem studijního oboru?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

5) Co Vás ovlivnilo při výběru studia učitelství fyziky?

- Pokračování v rodinné tradici
- Prohloubení znalosti v oboru (věda a výzkum v oblasti fyziky)
- Touha stát se učitelem
- Dostatek volného času (prázdniny)
- Zájem o práci s dětmi (mladými)
- Nemohl/a jsem vymyslet nic jiného
- Jiné _____

- 6) Kdy jste se rozhodl/a, že byste chtěl/a být učitelem/kou?
- Během studia základní školy
 - Během studia střední školy
 - Při podávání přihlášek na vysoké školy
 - Při studiu vysoké školy
 - Jiné _____
- 7) Jakou střední školu jste vystudoval/a?
- Gymnázium
 - Střední škola s maturitou
 - Jiné _____
- 8) Jaký byl Váš vztah s učitelem/kou fyziky na SŠ?
- Přátelský
 - Kolegiální
 - Neutrální
 - Nekolegiální
 - Negativní
 - Jiné _____
- 9) Chcete se po VŠ věnovat učitelství?
- Ano
 - Spíše ano
 - Spíše ne (nenajdu-li jinou práci)
 - Ne
- 10) Co shledáváte jako mínus na výběru profese učitele?
- Náročné, stresující prostředí
 - Nízká společenská prestiž
 - Nízké platy
 - Stereotyp
 - Práce s žáky, kteří nemají zájem o vzdělání a nerespektují učitele
 - Práce s rodiči, kteří nerespektují povolání učitele
 - Jiné _____
- 11) Jaký je Váš druhý obor? (Fyzika-?)
- Matematika
 - Geografie
 - Biologie
 - Chemie
 - Jiné _____
- 12) Pohlížíte na fyziku jako na Váš hlavní obor?
- Ano
 - Nerozlišuji mezi studovanými obory
 - Ne
- 13) Pohlaví: Muž Žena
- 14) Typ studia: Bakalářské Navazující magisterské Jiné _____
- 15) Ročník studia: 1. 2. 3. 4.
- 16) Uveďte kraj, ze kterého pocházíte:
- _____

Děkuji za Váš čas a ochotu.